

Utlåtande 2013:47 RI (Dnr 307-643/2012)

Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016, bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.
2. Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2009-2012, dnr 307-2883/2008, utgår som styrdokument.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret. Förslaget till Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 kan ses ur tre olika perspektiv – det individuella, det verksamhetsmässiga samt leverantörsperspektivet.

Det individuella perspektivet syftar till att beskriva hur staden arbetar med att skapa trygghet och säkerhet för boende, företagare och besökare.

Verksamhetsperspektivet avser de specifika krav och förväntningar som stadens egna verksamheter ska leva upp till.

Leverantörsperspektivet avser de specifika krav och förväntningar som ställs på leverantörer till stadens egna verksamheter.

Trygghets- och säkerhetsprogrammet tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges inriktningsmål om att ”Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad, för boende, företagande och besök”.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden, överförmyndarnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, stadsarkivet, revisionskontoret samt Storstockholms brandförvar. Revisionskontoret, stadsbyggnadsnämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden, överförmyndarnämnden och Södermalms stadsdelsnämnd har inte inkommit med svar på remissen.

Arbetsmarknadsnämnden anser att det föreslagna programmet på ett bra sätt tydliggör ansvar och roller i det förebyggande arbetet samt vid störningar och kriser. Nämnden är också positiv till att det proaktiva arbetet framhålls som särskilt viktigt.

Exploateringsnämnden anser att det är positivt att det nya programmet föreslås omfatta både trygghets- och säkerhetsfrågor. Vidare anser nämnden att i den mån trygghets- och säkerhetsprogrammet tar upp sådana frågor som redan är reglerade i andra av stadens styrdokument, bör eventuella motstridiga eller dubblade krav ses över.

Fastighetsnämnden anser att förslaget till Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 är i stort positivt och tycker att det är bra att nämnderna har möjlighet att utifrån sina egna områden och förutsättningar formulera mål och aktiviteter på trygghets- och säkerhetsområdet.

Idrottsnämnden anser att gemensamma utbildningar, övningar och riktlinjer ger en samsyn för de uppdrag som säkerhetsprogrammet ger och minskar risken för missförstånd i gränsen mellan stadens olika verksamheter i händelse av kris och att en högre kvalitativ nivå kan nås i utbildningsinsatserna.

Kulturnämnden anser att programmet innehåller en översiktlig beskrivning över ansvarsfördelningen och de viktiga principer som gäller för Stockholms stad vid oönskade händelser. När händelser inträffar ställs stora krav på stadens förmåga att snabbt och flexibelt hantera situationen.

Kyrkogårdsnämnden anser att förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram ger en översikt över det ansvar Stockholms stads nämnder och bolag förväntas leva upp till. I programmet framgår att stadens nämnder och bolag ska arbeta systematiskt och koordinerat med trygghets- och säkerhetsfrämjande insatser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att gränsdragningen mellan nämnden och stadens centrala krisledningsorganisation inte är tillräckligt tydliggjord i händelse av en kris. Krisledningsnämnden ska, enligt nämndens mening, aktiveras endast när det är absolut nödvändigt, men det måste redas ut hur förhållandet i ett sådant fall ser ut mellan miljö- och hälsoskyddsnämnden och krisledningsnämnden så att det står klart vad som händer när det behöver fattas beslut enligt miljöbalken eller livsmedelslagstiftningen.

Servicenämnden anser att programmet är väl utformat och tydliggör viktiga utgångspunkter för nämndernas/ bolagens styrning och organisering av säkerhetsarbetet.

Socialnämnden anser att ett övergripande trygghets- och säkerhetsprogram från stadsledningskontoret kan ge det brottsförebyggande arbetet en förstärkning. Säkerhetsarbetet får en större tydlighet och blir mer heltäckande, även genom att inkludera ett leverantörsperspektiv.

Trafik- och renhållningsnämnden anser att syftet med kontorets säkerhetsplan är att ha en hög beredskap och en handlingsplan för händelser och incidenter som kan utvecklas till en kris eller allvarligare händelse för staden eller kontoret.

Utbildningsnämnden anser att förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 är utomordentligt tydligt, väl strukturerat och väldisponerat. Det ger en tydlig bild av vad stadens nämnder och bolag förväntas leva upp till.

Bromma stadsdelsnämnd är positiva till förslaget om Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013 - 2016. Vidare anser nämnden att verksamhetsansvaret bör ingå som en integrerad del i det dagliga arbetet, ha viktiga målområden i fokus, och kännetecknas av en hög kvalitet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att det är bra att det föreslagna programmet tar ett helhetsgrepp över trygghets- och säkerhetsfrågan. Nämnden välkomnar att det görs en koppling mellan trygghetsfrågor och det brottsförebyggande arbetet.

Farsta stadsdelsnämnd anser att det framtagna förslaget till ett stadsövergripande trygghets- och säkerhetsprogram positivt. Särskilt positivt anser nämnden är den systematik med vilket programmet är uppbyggt, dess tydliga ansvars- och rollfördelning samt metod för uppföljning i enlighet med budgetuppföljningen. Det är också en fördel att även det brottsförebyggande arbetet innefattas.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att Trygghets- och Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 är en bra utgångspunkt för stadens verksamheter för att gemensamt sträva mot en trygg och säker stad. Att programmet lyfter det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet är positivt. Vidare anser nämnden att det är viktigt att det klart framgår i anbudsunderlag vilka krav staden ställer på upphandlad verksamhet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att fler utbildningsinsatser om stadens trygghets- och säkerhetsarbete anordnas till verksamhetsansvariga politiker och tjänstemän. Integreringen av trygghets- och säkerhetsprogrammet i stadens verksamheter är en förutsättning för att intentionerna i detta ganska omfattande program ska bli möjliga att genomföra.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att programmet utgör en god grund för det fortsatta arbetet och instämmer i att det ställer höga krav på samordning och samverkan vid oönskade händelser, både inom staden och med berörda aktörer på samtliga nivåer.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det är bra att programmet slår fast att det brottsförebyggande arbetet är en del av stadens samlade trygghets- och säkerhetsarbete och ska baseras på det brottsförebyggande programmet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att trygghets- och säkerhetsprogrammet ger ett klarläggande av det ansvar som berörda nämnder och bolag förväntas leva upp till under perioden 2013-2016.

Skarpnåcks stadsdelsnämnd anser att trygghets- och säkerhetsprogrammet är väl avvägt och speglar de behov som finns i organisationen.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att Trygghets- och Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 är en bra utgångspunkt för stadens verksamheter för att gemensamt sträva mot en trygg och säker stad. Det är dock att ta i beaktande att ett alltför omfattande säkerhetsarbete riskerar att uppfattas negativt och det är därför viktigt att balansera behovet av trygghet med andra grundläggande värden.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att förslaget är ett viktigt steg för en fortsatt utveckling av det systematiska säkerhetsarbetet i stadsdelen. Nämnden vill också understryka vikten av att en gemensam terminologi utvecklas för att benämna säkerhetsarbetets olika delar. Nämnden anser vidare att stadsledningskontoret bör ansvara för att alla verksamheter i staden erbjuds likartade övningar och utbildningar.

Älvsjö stadsdelsnämnd anser att det är positivt att ett nytt säkerhetsprogram har tagits fram som även omfattar trygghetsfrågor. Det nya programmet har

därmed ett bredare anslag och sambandet mellan de olika frågorna blir tydligare. Det är också bra att programmet innehåller en genomgång av de olika lagrum som berör området säkerhet och trygghet.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att förslaget till Trygghets- och säkerhetsprogram är ett övergripande principprogram och som sådant är det väl genomarbetat, målsättningen med vad säkerhetsarbetet ska leda till är klart uttryckt. Ansvar och roller i stadens egna verksamheter är tydliga. Det är bra att programmet betonar det förebyggande arbetet.

Stadsarkivet anser att det är viktigt och bra att Stockholms stad tar ett helhetsgrepp om trygghets- och säkerhetsarbetet genom att ha ett tydligt och långsiktigt program.

Storstockholms brandförsvaret (SSBF) anser att föreslaget program är en positiv utveckling i förhållande till nuvarande program och att det i föreslaget program finns en bättre balans mellan programmets olika delar samt att programmet är lättläst och lättförståeligt. SSBF ser särskilt positivt på programmets ansats att beskriva olika målgrupper samt att leverantörsperspektivet beaktas.

Mina synpunkter

Varje stad av Stockholms storlek har ett behov av och skyldighet inför sina invånare och besökare att göra det yttersta för att minimera stadens sårbarhet mot naturkatastrofer, epidemier, terrorhot, brottslighet i alla dess former samt kollapsande IT-infrastruktur. Det gäller att analysera risker och sårbarheter i syfte att bedriva förebyggande insatser och ha upparbetade strukturer för att vidta åtgärder om ändå oönskade och oväntade händelser inträffar. Staden eller stadsdelsnämnderna har, beroende på en oönskad och oväntad eventuell händelses omfattning, ett samlat ansvar för de individer som berörs.

Konsekvensen av att inte ha en förberedelse att hantera det otänkbara kan i värsta fall vara förödande, både humanitärt och ekonomiskt. Det är därför viktigt att samtliga stadens facknämnder, stadsdelsnämnder och Stockholms Stadshus AB inklusive dotterbolag, omfattas i det gemensamma trygghets- och säkerhetsprogrammet.

Stockholms stads samverkansfunktion identifierar och samordnar krisledningens behov av samverkan med externa aktörer. Detta sker bl.a. genom den regionala samverkansfunktionen som Stockholms stad är med och formar via sitt aktiva deltagande i program för samverkan.

Det finns hos vissa remissinstanser farhågor för att det kan bli kostsamt med säkerhetssamordnare i alla stadens nämnder och bolagsstyrelser. Dimensionering av säkerhetsarbetet måste beslutas av varje nämnd och styrelse utifrån bedömningar av vilka utmaningar på området som berörd nämnd eller bolag har. Det är däremot viktigt att det finns en funktion som tydligt ansvarar för säkerhetsarbetet, för att dels arbetet ska bedrivas adekvat, dels för att samordning och samverkan inom staden ska fungera tillfredsställande.

Det kan dock finnas områden där nämnder kan få stora samordningsfördelar genom att samverka med andra nämnder eller bolag i sitt säkerhetsarbete, till exempel i gemensamma upphandlingar där det finns likartade sårbarheter och risker att möta. Samtidigt finns det nämnder och bolag som har unika behov av säkerhetslösningar.

I sammanhanget vill jag lyfta fram att i kommande arbete med risk- och sårbarhetsanalyser som samtliga nämnder och bolag ska genomföra, så har en gruppering gjorts i tre nivåer utifrån bedömda behov. Alla behöver således inte göra lika omfattande risk- och sårbarhetsanalyser.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad år 2013-2016.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

1. Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016, bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.
2. Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2009-2012, dnr 307-2883/2008, utgår som styrdokument.

Stockholm den 17 april 2013

STEN NORDIN

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Delvis bifalla borgarrådets förslag till beslut
2. Verka för att avveckla Forsmarks kärnreaktor
3. Samt att därutöver anföras

Trygghet är ett begrepp som kan definieras från olika perspektiv. Utan jämlikhetsperspektiv är förslag till trygghets- och säkerhetsprogram svårt att realisera. Ett säkrare och tryggare Stockholm kräver att invånarnas tillit till samhället ökar och att de ekonomiska och sociala klyftorna minskar. Att bekämpa fattigdom, segregation och marginalisering och sträva mot jämlikhet framstår som en av de viktigaste förebyggande insatserna.

Att programmet endast omfattar egen regi är förvånande, med tanke på majoritetens politik. Det är viktigt att klargöra vilken trygghet och säkerhet som brukare inom privat driven verksamhet kan förvänta sig. Om inte programmet ändras på denna avgörande punkt drar vi slutsatsen att konkurrensutsättningen minskar tryggheten och säkerheten.

Det sägs att de största hoten kommer ”inifrån”. Vi vet att de flesta våldsdåden och övergreppen genomförs inom familjen och att de värsta terrordåden oftast utförs av inlänningar. Innan 9/11 i New York var alla dåd i USA utförda av inhemska gärningsmän. Även händelserna i Norge 2011 samt i Stockholm utfördes av inlänningar.

”Där ingen får rättvisa, där fattigdomen är påtvingad, där okunnigheten härskar och varje klass känner det som om samhället är en organiserad konspiration för att förtrycka dem, plundra dem och degradera dem - där kommer ingen person eller egendom gå säker”.¹

Storstockholms brandförsvard där Stockholms stad ingår har haft stora underskott som inneburit nedskärningar. I Stockholm måste vi ha ett brand- och räddningsförsvard som är effektivt och skyddar befolkningen. Vi är tveksamma till att samla så många aktörer som möjligt i en gemensam samverkanscentral för länet. Ur säkerhetssynpunkt kan det vara bättre med flera sambandscentraler som kan vara backup för varandra vid eventuella katastrofscenarier/terroristdåd. Med dagens teknik behöver man inte samla allt under ett tak. Även om det finns ekonomiska argument kanske det inte är den optimala lösningen.

Det är oroande att säkerheten kring kärnkraftsreaktorn i Forsmark har förändrats genom att hela insatsstyrkan slutat och ersatts av ny organisation. Vi fick en tydlig indikation på att säkerheten brister då Greenpeace utförde sin demonstration nyligen. Ett haveri på Forsmark skulle få förödande konsekvenser för hela vår region och Stockholm skulle bli obeboelig för årtusenden framåt. En utredning bör tillsättas som får i uppdrag att ta fram en avvecklingsplan för Forsmark innan en allvarlig olycka sker och en liknande katastrof inträffar som i Japan.

¹ (Jämlikhetsanden av R Wilkinson och K. Pickett s. 147 citat av Fredrik Douglas)

ÄRENDET

Förslaget till Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 kan ses ur tre olika perspektiv. Det individuella perspektivet syftar till att beskriva hur staden arbetar med att skapa trygghet och säkerhet för boende, företagare och besökare. Verksamhetsperspektivet avser de specifika krav och förväntningar som stadens egna verksamheter ska leva upp till. Leverantörs-perspektivet avser de specifika krav och förväntningar som ställs på leverantörer till stadens egna verksamheter.

Programmet tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges inriktningsmål om att "Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad, för boende, företagande och besök". Inriktningsmålet innebär för stadens trygghets- och säkerhetsarbete:

- att rädslan för att utsättas för oönskade händelser ska minimeras
- att det skapas tillit till institutioner och människor
- att människa miljö och egendom värnas
- att samhällets funktionalitet även vid oönskade händelser stärks
- att förmågan att upprätthålla grundläggande värden, demokrati, rätts-säkerhet och mänskliga fri- och rättigheter stärks

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 april 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm har en stark tillväxt och beräknas vara en miljonstad år 2023. Detta faktum kräver insatser för att staden även framöver ska upplevas som en trygg och säker stad. Idag är samhällen sårbarare, allvarliga epidemier, terrorhot, omfattande elavbrott och kollapsande IT-system är exempel på händelser som staden måste försöka förhindra, men också kunna hantera om någonting inträffar.

Stockholm är Sveriges huvudstad och landets största kommun, här går nationella, regionala och lokala intressen samman. Detta ställer höga krav på samordning och samverkan vid oönskade händelser, både inom staden och med berörda aktörer på samtliga nivåer.

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram ger en översikt över det ansvar Stockholms stads nämnder och bolag förväntas leva upp till. För att stärka den upplevda trygghetskänslan och faktisk beredskap för det oväntade ska det förebyggande arbetet stå i fokus. I programmet framgår att stadens nämnder och bolag ska arbeta syste-

matiskt och koordinerat med trygghets- och säkerhetsfrämjande insatser. Nämnderna och bolagen ska kunna hindra eller lindra konsekvenser av oönskade händelser för boende, företagare och besökare i Stockholms stad. Härutöver ska nämnderna och bolagen kunna upprätthålla verksamhetens prioriterade åtaganden, det vill säga de verksamheter som måste kunna fungera för att undvika oacceptabla konsekvenser för människa, miljö och egendom.

Stadens samhällsviktiga verksamhet ska byggas och underhållas på ett motståndskraftigt sätt. Om staden utsätts för oönskade händelser är det viktigt att verksamheten återfår sin funktionalitet snarast. Sårbarheter kan inte helt förebyggas eller byggas bort, därför ska staden ha en god beredskap och krishanteringsförmåga. Målet för stadens utveckling av tryggheten och säkerheten syftar att värna stockholmarnas liv och hälsa samt de grundläggande värden och funktioner som staden är satt att ansvara för. Det är staden, det vill säga nämnderna och bolagen, som ska skapa förutsättningar för ett robust Stockholm – ett Stockholm i världsklass.

Ansaret för genomförandet av Trygghets- och säkerhetsprogrammet åvilar samtliga stadens nämnder och bolag. Programmets genomförande och uppföljning sker i stadens system för integrerad ledning och styrning, förkortat ILS. Programmets stadsövergripande karaktär understryks genom att samtliga nämnder och bolag förväntas konkretisera och omsätta programmet till den egna verksamhetens uppdrag och inriktning. Uppföljningen av programmet sker i enlighet med budgetprocessens avstämningar, tertialrapporter och årsredovisning.

Stadsledningskontoret föreslår att Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 godkänns och att Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2009-2012 utgår som styrdokument vid utgången av 2012.

BEREDNING

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, stadsarkivet, revisionskontoret samt Storstockholms brandförsvaret. Revisionskontoret, stadsbyggnadsnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden och Södermalms stadsdelsnämnd har inte inkommit med svar på remissen.

Arbetsmarknadsnämnden	
Exploateringsnämnden	
Fastighetsnämnden	
Idrottsnämnden	
Kulturnämnden	
Kyrkogårdsnämnden	
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	
Servicenämnden	
Socialnämnden	
Trafik- och renhållningsnämnden	
Utbildningsnämnden	
Bromma stadsdelsnämnd	
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	
Farsta stadsdelsnämnd	
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	
Kungsholmens stadsdelsnämnd	
Norrmalms stadsdelsnämnd	
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	
Skärholmens stadsdelsnämnd	
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	
Älvsjö stadsdelsnämnd	
Östermalms stadsdelsnämnd	
Storstockholms brandförsvär	

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2012 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ulla Hamilton m.fl. (M), Gulan Avci (FP) och Kristian Ljungblad (C), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det föreslagna programmet på ett bra sätt tydliggör ansvar och roller i det förebyggande arbetet samt vid störningar och kriser. Programmet behandlar värdegrundsfrågor för såväl medarbetare som förtroendevalda, vilket förvaltningen bedömer som särskilt angelägna. Att motverka otillåten påverkan, hot, trakasserier eller våld i syfte att påverka eller att medarbetare missbrukar sin tjänsteställning är viktigt att uppmärksamma för att värna de demokratiska värdena. Förvaltningen delar programförslagets uppfattning om att mutor och jäv är en säkerhetsfråga.

Förvaltningen delar förslaget om att programmets genomförande och uppföljning ska ske inom ramen för stadens system för integrerad ledning och styrning (ILS) och i verktyget ILS-webben i samband med rapporter och årsredovisning. Trygghets- och säkerhetsarbetet integreras därmed i verksamhetsplaneringen.

Förvaltningen anser att programmet är ambitiöst och väl svarar mot kommunfullmäktiges inriktningsmål om att Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök. Förvaltningen konstaterar att programmet endast omfattar verksamhet i egen regi och efterfrågar hur arbetet med tryggheten och säkerheten ska garanteras för de brukare som väljer verksamhet som bedrivs av entreprenörer och externa anordnare.

Nämnderna ska konkretisera och omsätta programmet till den egna verksamhetens uppdrag och inriktning. Förvaltningen bedömer att programmet ger goda förutsättningar för nämnden att fortsätta att utveckla arbetet med att förebygga risker och hantera oönskade händelser.

Förvaltningen är positiv till att det proaktiva arbetet framhålls som särskilt viktigt. Inom nämndens verksamhetsområde ska alla verksamheter aktivt förebygga och minimera risker så att oönskade händelser inte sker. Det ska finnas kunskap om olycksrisker och sårbarheter i den egna verksamheten. Varje medarbetare ska förstå sin roll och sitt ansvar i säkerhetsarbetet. Det förebyggande arbetet ska bygga på kunskap och erfarenheter av vad som orsakar olyckor. Förvaltningen anser att alla frågor om risk och säkerhet bör samlas i det webbaserade systemet RISK som är stadens skade- och incidentrapporteringssystem. Förvaltningens erfarenhet är att RISK är ett bra system för att rapportera och beskriva skador och tillbud.

Förvaltningens planering innefattar de i programmet tre föreslagna funktionerna; en övergripande ansvarig säkerhetsskyddsamordnare som leder säkerhetsskyddsarbetet, en informationssäkerhetssamordnare samt en säkerhetsskyddsamordnare som leder säkerhetsskyddsarbetet. Vidare ska årligen en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) och en krisledningsövning genomföras.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att besvara remissen med exploateringskontorets tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Åke Askensten m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret ser positivt på att det nya programmet föreslås omfatta både trygghets- och säkerhetsfrågor.

Ansvar för genomförandet av Trygghets- och säkerhetsprogrammet föreslås, på samma sätt som gäller för det nuvarande säkerhetsprogrammet, åvila stadens samtliga nämnder och bolag.

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram ger en översikt över det ansvar som nämnder och bolag förväntas leva upp till. För att stärka den upplevda trygghetskänslan och faktisk beredskap för det oväntade anger programförslaget att det förebyggande arbetet ska stå i fokus. Programmet kräver att stadens nämnder och bolag ska arbeta systematiskt och koordinerat med trygghets- och säkerhetsfrämjande insatser. Nämnderna och bolagen ska kunna hindra eller lindra konsekvenser av oönskade händelser för boende, företagare och besökare i staden. Härutöver ska nämnderna och bolagen kunna upprätthålla verksamhetens prioriterade åtaganden, det vill säga de verksamheter som måste kunna fungera för att undvika oacceptabla konsekvenser för människa, miljö och egendom.

Samtliga nämnder och bolag förväntas konkretisera och omsätta programmet till den egna verksamhetens uppdrag och inriktning.

Resurser och genomförandetakt

Exploateringskontoret kan konstatera, på samma sätt som kontoret gjorde vid granskningen² av det nuvarande säkerhetsprogrammet 2009, att det krävs många olika insatser för att få till stånd lämpliga förebyggande åtgärder och fungerande beredskap för att kunna hantera kriser eller oönskade händelser när sådana likväl inträffar.

Exploateringskontoret angav 2009 även att för att riskhanteringsarbetet ska bli framgångsrikt krävs att det är en ledningsfråga som prioriteras och även tilldelas resurser för, både centralt och lokalt.

Den lista med krav på nämnder och bolag som ingår i det nu aktuella programförslaget för åren 2013-2016 omfattar sammanlagt 42 åtgärder för exploaterings-

² Tjänsteutlåtande 2009-05-14

nämndens del.

Exploateringskontoret ifrågasätter inte att många av dessa åtgärder är motiverade för att uppnå en hög nivå för stadens säkerhet och krishanteringsförmåga. Men med förslaget totalt mycket höga ambitionsnivå bedöms genomförandetiden som kort. Förslaget ska gälla alla nämnder och bolag redan 2013.

Att uttolka och anpassa alla de omfattande åtgärder som stadsledningskontoret tar upp i förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram till exploateringsnämndens och kontorets verksamhet kommer att ta tid även om vissa av kraven redan torde vara tillgodosedda.

I sammanhanget ska framhållas att, trots att stadens nu gällande säkerhetsprogram för 2009-2012 avser såväl vardagssäkerhet som oönskade och extraordinära händelser, har de stadsövergripande arbetena med risk- och sårbarhetsanalyser under dessa år, under stadsledningskontorets ledning, främst varit inriktade på att analysera och identifiera sådana händelser som innebär stora och mycket allvarliga konsekvenser för stadens åtaganden.

I den senaste risk- och sårbarhetsanalysen (RSA 2011), som inlämnades till stadsledningskontoret i februari i år, påtalade kontoret att få av exploateringsnämndens åtaganden, trots att de är högt prioriterade av staden i exempelvis budgetsammanhang, kan betecknas som Prioriterade åtaganden enligt den definition som staden tillämpar i risk- och sårbarhetsarbetet. I den definitionen anges bl.a. att om konsekvenserna för människa, miljö eller egendom vid ett avbrott i åtagandet på en vecka inte bedöms vara tillräckligt omfattande är åtagandet inte att se som prioriterat i RSA-arbetet. Med tillräckligt omfattande avses att åtagandet ska ha mycket stor betydelse för att säkerställa liv och hälsa eller för samhällets funktionalitet eller att åtagandet representerar mycket stora ekonomiska värden eller har mycket stor betydelse för miljön eller för sociala och kulturella värden.

I den senaste RSA-rapporten angav kontoret att man hellre skulle se en fokusering av det av stadsledningskontoret ledda säkerhetsarbetet på mer grundläggande säkerhets- och krishanteringsfrågor. En välfungerande vardagssäkerhets- och krisorganisation med tillhörande rutiner skulle enligt kontorets mening även ge bättre förutsättningar för kontoret att kunna hantera mer osannolika oönskade händelser med större konsekvenser.

Kontoret anser mot den bakgrunden, och med tanke på att det nu aktuella programförslaget omfattar både trygghet och säkerhet och har fler och mer långtgående krav än det nuvarande programmet, att förslaget behöver kompletteras med en prioritering. Denna prioritering bör peka ut en basambition omfattande vilka grundläggande krav beträffande förebyggande säkerhetsarbete och krishantering som ska uppfyllas inledningsvis.

Vad gäller trygghets- och säkerhetsprogrammets krav på att varje förvaltning ska ha säkerhetssamordnare, säkerhetsskyddssamordnare (inklusive ersättare) och informationssäkerhetssamordnare anser exploateringskontoret nu som 2009 att respektive

förvaltning själv ska få bestämma vilken organisation och bemanning som är nödvändig och lämplig för säkerhetsarbetet.

Kontoret anser också att i den mån trygghets- och säkerhetsprogrammet tar upp sådana frågor som redan är reglerade i andra av stadens styrdokument, bör eventuella motstridiga eller dubblerade krav ses över innan programmet föreläggs kommunfullmäktige för beslut. Exempelvis tas i programmets kapitel 4 upp frågor om bl.a. otillåten påverkan, mutor, representation och personsäkerhet. Arbetsmiljöfrågorna finns redan reglerade i Personalpolicy för Stockholms stad, som antogs av kommunfullmäktige i februari 2009. Vidare har stadsledningskontoret 2009 utfärdat riktlinjer för stadens alla förtroendevalda och anställda om mutor och representation. Enlighet stadens personalpolicy ligger de normala arbetsmiljöuppgifterna på närmaste chef även vad gäller hot och våld mot personal. Närmaste chef har också till uppgift att verka för att medarbetare inte mutas, får information om vad som gäller m.m.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 juni 2012 att överlämna och återopa fastighetskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret är i stort positivt till förslaget till Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016. Att samla dessa viktiga frågor i ett dokument tycker kontoret är bra. Det är bra med den tydliga ansvarsfördelningen och vilka krav som ställs mot stadens nämnder.

Mycket av det som omnämns i förslaget till program, gäller redan idag. Förändringarna mot nämndernas aktuella arbete inom området bedöms därför som relativt små.

Några av uppdragen till nämnderna känns otydliga. I programmet står att läsa ”Nämnder och bolag ska genom tertiärrapporter och verksamhetsberättelser förmedla den samlade informationen om olyckor och olycksrisker till kommunstyrelsen”. Här ställer sig kontoret frågan om det innebär i generella termer på vår verksamhet (vilket är att föredra) eller om det för fastighetsnämndens del ska vara i detalj på nämndens 2000 byggnader. Vidare att detta ska ske i samtliga tertiärrapporter känns överflödigt. Omfattningen på dessa rapporter bör hållas nere.

Ett annat uppdrag är att ”Nämnder och bolag ansvarar för att redovisa alla kostnader för skador som organisationen själv bär”. Här önskar kontoret få ett förtydligande vilka typer av kostnader det avser och hur/var de i så fall ska redovisas.

I programmet står också att läsa att ”Nämnder och bolag ansvarar för att konkreti-

sera och följa upp Stockholms stads mål för verksamhetsområdet till egna mål och indikatorer, i syfte att främja trygghets- och säkerhetsarbetet i den egna verksamheten. ”. Kontoret tycker det är bra att nämnderna har möjlighet att utifrån sina egna områden och förutsättningar formulera mål och aktiviteter på trygghets- och säkerhetsområdet. Kontoret ser dock ett behov av central samordning generellt över vilka uppdrag som årligen ges till nämnderna, och omfattningen på dessa. Det är utifrån flera olika program och riktlinjer inom staden som nämnderna ges uppdrag att formulera mål och göra redovisningar. Det måste säkerställas att endast relevant och nödvändig information publiceras i verksamhetsplaner och verksamhetsuppföljning så att inte fokus på kärnverksamheten försvinner.

Avsnittet i programmet och mutor, representation och jäv känns aningen tunt i förhållande till hur viktigt det är att varken anställda eller politiker ska kunna misstänkas för att missbrukat sin ställning. Inom staden finns dessutom redan riktlinjer inom området, skriva av stadsledningskontorets juridiska avdelning och som riktar sig till hela staden. Det bör finnas hänvisning till dessa riktlinjer eller om de ska ersättas av Trygghets- och säkerhetsprogrammet, bör avsnittet vidareutvecklas.

Fastighetskontoret arbetar redan idag utifrån de flesta arbetssätt som beskrivs i trygghets- och säkerhetsprogrammet. Bland annat görs redan årliga Risk- och Sårbarhetsanalyser, och kontoret har en organisation för kris och krisledning med tillhörande rutiner för krisledning. Kontorets erfarenhet är att detta är bra arbetssätt, och att det är bra att de slås fast i stadens gemensamma program för trygghet och säkerhet.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2012 att hänvisa till idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg (MP) och Mehdi Oguzsoy (V).

Idrottsnämndens tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tycker att det föreslagna programmet är bra. Programmet tydliggör ansvar och roller för det förebyggande arbetet samt vid störningar och kriser.

Idrottsförvaltningen är en fackförvaltning med verksamheter i samtliga stadsdelar, alla veckans dagar och stora delar av dygnets timmar. Det förutsätter ett nära samarbete med stadsdelsförvaltningarna, som har ett geografiskt områdesansvar, och socialjouren efter kontorstid, för att ha en robust beredskap vid allvarliga händelser där de egna resurserna inte är tillräckliga. Det är viktigt med tydliga larmgångar och uttalande kontaktvägar.

Nämnderna ska konkretisera och omsätta programmet till den egna verksamhetens uppdrag och inriktning. Förvaltningen bedömer att programmet ger goda förutsättningar för nämnden att fortsätta att utveckla arbetet med att förebygga risker och hantera oönskade händelser. En förutsättning är dock ett aktivt och tydligt stöd från stadsledningskontoret. Gemensamma utbildningar, övningar och riktlinjer ger en samsyn för de uppdrag som säkerhetsprogrammet ger och minskar risken för missförstånd i gränsen mellan stadens olika verksamheter i händelse av kris och att en högre kvalitativ nivå kan nås i utbildningsinsatserna.

Säkerhetsprogrammet tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges inriktningsmål ”Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök”. Man delar därefter in programmet i tre olika perspektiv, det individuella (boende, företagare och besökare) det verksamhetsmässiga (vad verksamheten ska leva upp till) samt leverantörsperspektivet. Idrottsförvaltningen saknar här att även stadens egen personal omfattas av programmet. Arbetsmiljölagen är en av de lagar som ligger till grund för programmet och är den lag som reglerar det förebyggande arbetet för personal och elever. Dessa grupper nämns dock inte som en av målgrupperna för säkerhetsprogrammet.

Förvaltningen delar förslaget om att programmets genomförande och uppföljning ska ske i stadens system för integrerad ledning och uppföljning (ILS) och att uppföljningen sker i samband med budgetprocessens avstämningar, tertialrapporter och årsredovisning. Trygghets- och säkerhetsarbetet integreras därmed i planeringen av verksamheten i övrigt.

Det är viktigt att trygghets- och säkerhetsprogrammet även omfattar den verksamhet som bedrivs av andra utförare på uppdrag av staden. Programmet bör ta upp hur de olika nämnderna och bolagen ska säkerställa tryggheten och säkerheten i verksamheter som inte bedrivs i egen regi.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att godkänna kulturförvaltningens och stadsarkivets respektive tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

En trygg och säker stad

”Stockholms stad bedriver ett målinriktat arbete för att skapa trygghet och säkerhet för alla boende, företagare och besökare. Med en övergripande målsättning att förebygga risker och minimera sannolikheten för att oönskade händelser inträffar”.

Förslaget tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges inriktningsmål om att ”Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad, för boende, företagande och besök”.

Inriktningsmålet innebär för stadens trygghets- och säkerhetsarbete:

- att rädslan för att utsättas för oönskade händelser ska minimeras
- att det skapas tillit till institutioner och människor
- att människa miljö och egendom värnas
- att samhällets funktionalitet även vid oönskade händelser stärks
- att förmågan att upprätthålla grundläggande värden, demokrati, rätts-

säkerhet och mänskliga fri- och rättigheter stärks

Förslaget lyfter fram tre olika perspektiv: det *individuella*, det *verksamhetsmässiga* samt *leverantörsperspektivet*. För kulturförvaltningen är de två första av störst vikt men även leverantörsperspektivet är viktigt med ställande av specifika krav och förväntningar på leverantörer, särskilt i samband med de festivaler förvaltningen ansvarar för.

Enligt förslaget arbetas programmet in och följer ILS med inriktningsmål, mål för verksamhetsområdet, nämndens mål med indikatorer. Uppföljningen blir tydlig.

Vårt krishanteringsarbete

Programmet innehåller en översiktlig beskrivning över ansvarsfördelningen och de viktiga principer som gäller för Stockholms stad vid oönskade händelser. När händelser inträffar ställs stora krav på stadens förmåga att snabbt och flexibelt hantera situationen. Så långt som det är möjligt ska Stockholms stads organisation vara densamma vid en kris som i normalläge. Tre principer är centrala för hantering av störningar och kriser: ansvarsprincipen, likhetsprincipen och närhetsprincipen. Utöver detta finns ett geografiskt områdesansvar som syftar till att möjliggöra samordning av krishanteringen.

Den geografiska samordningen blir alltmer väsentlig i förvaltningens säkerhetsarbete. Med förvaltningens verksamheter som verkar över hela staden ställs krav på att upprätthålla och samordna det förebyggande arbetet med bland annat andra förvaltningar för beredskap i händelse av kris.

Vi arbetar proaktivt

”Nämnderna och bolagens förebyggande arbete ska bygga på kunskap om vad som ger upphov till olycksrisker, därför är det viktigt att kartlägga och undersöka de olyckor som sker. Alla Stockholms stads verksamheter har ett ansvar för att utreda orsakerna till händelser som klassificeras som olyckor.”

Möjligheten till kartläggning och analys har det senaste året har väsentligt förbättrats genom incidentrapporteringssystemet RISK för att kunna följa eventuella trender och planera det förebyggande arbetet.

Det årligen återkommande arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser, RSA, ger förvaltningen ett bra underlag för att ytterligare planera säkerhetsarbetet och skapa bered-

skap inför oönskade händelser.

För att kunna arbeta proaktivt behöver förvaltningarna och bolagen ha beredskap och regelbundet öva sina organisationer samt ha tydligt definierade roller för hantering av oönskade händelser. Förvaltningen har under våren övat sin krisledning och kommer att fortsätta detta arbete. Säkerhetsorganisationen ses också över inför hösten.

4. Vi värnar demokratiska värden

”Vi ska proaktivt arbeta mot otillåten påverkan och måna om personsäkerheten för stadens anställda och förtroendevalda. Detta arbete är en förutsättning för att kunna skapa tillit till de institutioner Stockholms stad ansvarar för.”

Förvaltningen anser att det är bra att frågorna om otillåten påverkan och personsäkerhet har tagits med i programmet. Förhållningssättet och ansvaret att arbeta med frågorna blir tydligt. Det gäller även säkerhetsskyddet även om det inte berör förvaltningen i någon hög grad.

5. Aktörer, roller och ansvar

”Det är kommunstyrelsen som är övergripande ansvarig för utvecklingen av Stockholms stads trygghets- och säkerhetsarbete. Men samtliga medarbetare inom Stockholms stad ska i enlighet med sitt uppdrag verka för ökad säkerhet i stadens verksamheter och inom sina ansvarsområden.”

Avsnittet klargör ansvarsfördelning för utveckling av stadens trygghets- och säkerhetsarbete. Men också vars och ens ansvar att följa programmet. Liksom de funktioner som ska finnas inom den lokala säkerhetsorganisationen.

6. Lagar rörande trygghets- och säkerhetsfrågor

De lagrum och riktlinjer som är särskilt relevanta för Stockholms stads arbete med trygghet och säkerhet presenteras i programmet. Förvaltningen anser det vara bra och att syftet med respektive lag eller riktlinje framgår.

Stadsarkivets tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Inledningsvis anser Stockholms stadsarkiv att det är viktigt och bra att Stockholms stad tar ett helhetsgrepp om trygghets- och säkerhetsarbetet genom att ha ett tydligt och långsiktigt program. Stockholm växer som stad och med det utmaningen att det ska vara tryggt för individen och andra aktörer att vistas och verka här. Samtidigt ställer detta krav på stadens olika verksamheter som ska leva upp till och anpassa sig till den växande stadens krav och förväntningar samt vara en trygg och attraktiv arbetsplats.

Programmets indelning i huvudområden med underrubriker är tydlig och överskådlig och faktarutorna underlättar förståelsen av programmets konkreta uppdrag till nämnder och bolag. Stadsarkivets synpunkter och kommentarer följer denna rubrikindelning.

1. En trygg och säker stad

Stadsarkivet anser att det är bra att ha tydliga övergripande mål för hur staden ska förebygga risker och minimera sannolikheten för att oönskade händelser inträffar. Genom att bryta ned övergripande mål till egna mål, åtaganden och indikatorer skapas det rutiner för ett aktivt förebyggande trygghets- och säkerhetsarbete. Även om Stadsarkivet anser att det vara kan svårt att utifrån Stadsarkivets verksamhetsinriktning och omfattning ta fram konkreta och effektivt uppföljningsbara indikatorer så förespråkar vi att indikatorer tas fram och följs upp i ILS-verktyget.

Stadsarkivets arbete med risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) under de senaste tre åren har lett till bättre rutiner för t.ex. brandskyddsarbetet, mer fokus på arbetsmiljön och framtagande av planer och aktiviteter för att skydda både liv och egendom. Stadsarkivets verksamhet omfattar egendom av mycket högt kulturhistoriskt värde och därför gäller det att ha hög beredskap och skyddsåtgärder för att värna detta kulturarv.

2. Vårt krishanteringsarbete

Förslaget till Trygghets- och Säkerhetsprogram ger en översikt över det ansvar Stockholms stads nämnder och bolag förväntas leva upp till. I takt med att Stockholms Stad växer har vi blivit mer rörliga och globaliserade, vilket innebär att samhällen idag är mer sårbara t.ex. för allvarliga epidemier, terrorhot, omfattande elavbrott och kollapsande IT-system. Därför är det viktigt att det finns beredskap för att dessa och liknande händelser dels så långt det är möjligt ska förebyggas och dels att det i varje verksamhet finns en tydlig organisation och tydliga rutiner för att hantera dessa om någonting inträffar.

Den ansvarsfördelning som finns i programmet är bra och behöver vara tydligt eftersom flera verksamheter kan vara lokaliserade i samma geografiska område som t.ex. i Kungsholmen. Stadsarkivet anser att det behövs en aktiv samverkan mellan olika verksamheter som är lokaliserade i samma geografiska område och kommer i anledning av detta ta kontakt med bl.a. stadsdelsnämnden Kungsholmen för att hitta gemensamma samverkansformer för hantering av oönskade krishändelser.

3. Vi arbetar proaktivt

Stadsarkivet är ense om att för att stärka den upplevda trygghetskänslan och faktiska beredskapen för det oväntade ska det förebyggande arbetet stå i fokus.

I programmet framgår att stadens nämnder och bolag ska arbeta systematiskt och koordinerat med trygghets- och säkerhetsfrämjande insatser.

Stadsarkivet kan inte bidra med mycket, utifrån verksamhetens utformning, till ett aktivt brottsförebyggande arbete. Däremot har RSA-arbetet och däri egna framtagna scenarior av oönskade händelser lett till ett aktivt förebyggande tänkesätt för det kulturarv som Stadsarkivet förvaltar. I det arbetet tar vi även hänsyn till säkerheten för våra besökare liksom vår egen personal.

I hanteringen av olycksrisker och rapportering av incidenter har alla medarbetare på olika sätt, bl.a. på arbetsplatsträffar, blivit informerade och utbildade i att använda stadens rapporteringssystem RISK.

När det gäller beredskap och förmåga att hantera oönskade händelser ser Stadsarkivet över sin krisledningsorganisation, där det ska finnas dokumentation om tydligt definierade roller och ansvar samt hur informationen internt och till medborgarna ska hanteras. För Stadsarkivet är det viktigt att ha hög beredskap och förmåga att hantera oönskade händelser och är ense om att en god förmåga innebär att:

- Stadens förvaltningar och bolag ska kunna vidta nödvändiga åtgärder för att rädda liv.
- Säkerställa de verksamheter som staden bedömt alltid måste kunna upprätthållas (prioriterade åtaganden).
- Ge medarbetare, medborgare och andra aktörer korrekt information.

Som arkivinstitution hanterar Stockholms stadsarkiv stora mängder information på olika nivåer. Informationssäkerheten är därför väldigt viktigt. Vårt mål är att så mycket som möjligt av den egna såväl som stadens information ska vara tillgänglig för medborgarna på ett korrekt, öppet och lätt sätt utan att göra avkall på skyddet och den personliga integriteten. Etableringen av e-arkiv Stockholm och anslutningarna av stadens digitala system till e-arkivet är ett sådant sätt att säkra, bevara och tillgängliggöra stadens information. Med e-arkiv Stockholm finnas korrekt information tillgänglig för behöriga på ett spårbart sätt när den behövs.

4. Vi värnar om demokratiska värden

Stadsarkivet anser att det är bra att Trygghets- och Säkerhetsprogrammet tar upp frågor om demokratiska värden. Otillåten påverkan skapar obalans och instabilitet och kan på längre sikt utgöra ett hot mot demokratin. Med tydliga riktlinjer från centralt håll, som detta program, blir det lättare för verksamheterna att hantera otillåten påverkan och därmed förebygga oönskade händelser.

I fråga om säkerhetsskyddet så har Stadsarkivet ytterst lite information eller aktiviteter som kan utsättas för intrång och därmed utgöra t.ex. ett hot mot rikets säkerhet. Men för det fall det skulle finnas sådan information har Stadsarkivet rutiner för att skydda och bevara informationen. Men det är viktigt att programmet lyfter upp säkerhetsskyddet och att nämnder och bolag ska ha en säkerhetsskyddssamordnare.

5. Aktörer, roller och ansvar

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser har förbättrat Stadsarkivets rutiner och ökat medvetenheten för ett aktivare förebyggande säkerhetsarbete. Det är bra att detta arbete lyfts fram i programmet.

Vidare anser Stadsarkivet att det är bra att särskilja verksamheter med särskilt ansvar.

6. Lagar rörande trygghets- och säkerhetsfrågor

Stadsarkivet anser att det är bra att det i programmet pekas på de lagar som berör trygghets- och säkerhetsarbetet samt på vilket sätt stadens verksamheter ska arbeta i enlighet med respektive lags intentioner.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 juni 2012 att överlämna kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Kyrkogårdsförvaltningen föreslår nämnden att ställa sig bakom förslaget till ”Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016”.

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram ger en översikt över det ansvar Stockholms stads nämnder och bolag förväntas leva upp till. I programmet framgår att stadens nämnder och bolag ska arbeta systematiskt och koordinerat med trygghets- och säkerhetsfrämjande insatser. Nämnderna och bolagen ska kunna upprätthålla verksamhetens prioriterade åtaganden, det vill säga de verksamheter som måste kunna fungera för att undvika oacceptabla konsekvenser för människa, miljö och egendom.

Programmets stadsövergripande karaktär understryks genom att samtliga nämnder och bolag förväntas konkretisera och omsätta programmet till den egna verksamhetens uppdrag och inriktning. Uppföljningen av programmet sker i enlighet med budgetprocessens avstämningar, tertiärrapporter och årsredovisning.

Rent konkret pågår för närvarande följande aktiviteter inom kyrkogårdsförvaltningen:

Säkerheten vid anläggningarna förstärks genom installation av ett nytt passersystem för tillträde till nämndens lokaler. Det gäller såväl begravningskapellen som krematoriebyggnader med bisättningslokaler. Personalen kommer att ges utbildning för att korrekt hantera passersystemet.

Ute på begravningsplatserna genomförs trygghetsanalyser som ska leda fram till åtgärder som ökar tryggheten, exempelvis bättre belysning, röjning av buskar och sänkning av häckar.

Dialogen förstärks med innerstadsförsamlingarna som nämnden ger bidrag till kring skötsel och trygghetsfrågor. Problemen med otrygghet på kyrkogårdar är idag större i innerstaden än vid nämndens egna anläggningar.

Förvaltningen ser också över bevakningen av begravningsplatserna. Upphandling pågår centralt inom staden om vilka företag som ska leverera sådana tjänster. Kyrkogårdsförvaltningen deltar i denna upphandling.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2012 att tillstyrka förslaget till Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013 - 2016 samt överlämna miljöförvaltningens synpunkter.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Nedan refereras det föreslagna programmet översiktligt tillsammans med kommentarer. Detta förs under rubrikerna som är hämtade från programmet. Under varje avsnitt tydliggörs också de krav som förslaget till program ställer på miljö- och hälsoskyddsnämnden som är de samma som ställs på stadens övriga nämnder och bolag. I anslutning därtill redogörs för vad nämnden gör inom de skilda områdena. I den mån förvaltningen har synpunkter lyfts dessa fram i slutet av varje avsnitt.

Förvaltningen kan konstatera att de krav som förslaget till Trygghets- och Säkerhetsprogram ställer, delvis har en hög ambitionsnivå med krav på olika administrativa insatser.

Kraven på dokumentation vid störningar och allvarliga händelser förefaller endast vara sådana som påverkar den egna verksamheten. Kanske behöver det klargöras att det inom tillsyns- och kontrollverksamheten finns störningar och händelser som inte omfattas av detta krav på central dokumentation eftersom de inte berör nämndens egen verksamhet utan verksamhetsutövare som omfattas av tillsyn och kontroll. Tillsynsrelaterade störningar och händelser dokumenteras i nämndens verksamhetssystem.

Ett viktigt motiv för det föreslagna Trygghets- och säkerhetsprogrammet är den stora förändringsprocess som staden står inför som den starka befolkningstillväxten och insatserna denna kräver för att staden även i fortsättningen ska upplevas som ren, vacker och trygg. För detta krävs att staden arbetar för att förhindra olyckor, oönskade händelser, brott, skador och andra påfrestningar. Förutsättningarna har också ändrats därigenom att samhället har blivit mer sårbart och det finns idag fler risker och hot som inte känner några nationsgränser. I egenskap av landets huvudstad har Stockholm också större krav på sig att samordna sitt arbete med olika aktörer.

Miljöförvaltningen anser att gränsdragningen mellan nämnden och stadens centrala krisledningsorganisation inte är tillräckligt tydliggjord i händelse av en kris. Krisledningsnämnden ska, enligt förvaltningens mening, aktiveras endast när det är absolut nödvändigt, men det måste redas ut hur förhållandet i ett sådant fall ser ut mellan miljö- och hälsoskyddsnämnden och krisledningsnämnden så att det står klart vad som

händer när det behöver fattas beslut enligt miljöbalken eller livsmedelslagstiftningen. Miljöförvaltningen besitter specialistkompetens inom miljö-, hälsoskydds- och livsmedelsområdet och har idag en långtgående delegation från miljö- och hälsoskyddsnämnden. Det behöver således redas ut hur förvaltningens roll kommer att se ut i det fall krisledningsnämnden aktiveras och beslutar ta över beslutsbefogenheter från miljö- och hälsoskyddsnämnden.

En trygg och säker stad

Det föreslagna trygghets- och säkerhetsprogrammet är ett övergripande styrdokument som sträcker sig över åren 2013 – 2016. För att konkretisera programmet finns det särskilda riktlinjer som kan användas för att anpassa programmets innehåll och innebörd. Sådana särskilda riktlinjer kan t.ex. vara stadens policy ang. mutor och jäv. I programmet betonas ett proaktivt arbete för att stärka den upplevda trygghetskänslan och den faktiska beredskapen för det oväntade och därför ska en robusthet utvecklas i stadens verksamheter. Säkerhetsarbetet innebär att:

- Värna om människa, miljö och egendom.
- Säkerställa samhällets funktionalitet, även vid oönskade händelser.
- Stärka förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Det föreslagna trygghets- och säkerhetsprogrammet anknyter till stadens övergripande styrning och uppföljning genom de årligen fastställda inriktningsmål som ligger till grund för de konkreta åtgärder som beslutas och vidtas. Stockholms stads nämnder och bolag ansvarar för att kontinuerligt utvärdera och vid behov korrigera beslutade åtgärder.

Stockholms stad ska:

- Systematiskt och koordinerat arbeta med trygghets- och säkerhetsfrämjande insatser i stadens alla nämnder och bolag.
- Hindra eller lindra konsekvenser av oönskade händelser för boende, företagare och besökare i Stockholms stad.
- Upprätthålla stadens prioriterade åtaganden, det vill säga de verksamheter som måste fungera för att undvika oacceptabla konsekvenser för människa, miljö eller egendom.

Det föreslagna programmets ställer följande krav på miljö- och hälsoskyddsnämnden:

- MHN ansvarar för att konkretisera Stockholms stads mål för verksamhetsområdet till egna mål och indikatorer, i syfte att främja trygghets- och säkerhetsarbetet i den egna verksamheten.
- MHN ansvarar för att varje år följa upp indikatorerna och dess måloppfyllelse.

Detta gör nämnden:

Nämnden har i enlighet med anvisningarna för VP 2012 identifierat sårbarheter som tagits upp i KF-indikatorer i samband med tertialrapport 1. Däremot har inte egna nämndmål eller indikatorer tagits fram. För allvarliga händelser som berör nämndens tillsyns- och kontrollverksamhet har dock mål och indikatorer satts upp.

Förvaltningens kommentar:

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram har fått ett bredare syfte och innehåll än det tidigare säkerhetsprogrammet. Kraven på nämnder och bolag har utökats. Programmet har blivit tydligare och referensen till andra styrdokument gör att frågor som är nära relaterade till programmet, där kan tas upp mer utförligt och därigenom ge ett bättre stöd. Som förvaltningen tolkar det gäller det t.ex. det brottsförebyggande programmet och riktlinjer om mutor och representation. Till de andra styrdokumenterna hör också stadens miljöprogram, som ligger nära nämndens verksamhet. Miljöprogrammet är delvis mycket relevant i trygghets- och säkerhetssammanhang, t.ex. när det gäller proaktivt arbete för hänsyn till kommande klimatförändringar.

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram kan tillämpas på sätt som är relevant med hänsyn till nämndens uppdrag och förutsättningar. När det gäller det brottsförebyggande arbetet kan nämnas att det inom nämndens tillsyns- och kontrollarbete förekommer att misstänkta brott mot miljöbalken och livsmedelslagstiftningen åtalsanmäls. I grunden är dock tillsyns- och kontrollarbetet brottsförebyggande när det gäller frågor som är relevanta för nämndens lagstadgade tillsynsverksamhet.

Krishanteringsarbetet

I det föreslagna trygghets- och säkerhetsprogrammet beskrivs ansvarsfördelningen och de viktiga principer som gäller för staden vid oönskade händelser. De tre bärande principerna är:

Ansvarsprincipen innebär att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden har motsvarande ansvar även under krissituationer.

Likhetsprincipen innebär att en verksamhets lokalisering och organisation så långt det är möjligt ska vara densamma i kris eller krig som under normala omständigheter. Förändringar ska alltså inte bli mer omfattande än vad situationen kräver och verksamheten ska också, om det är möjligt, skötas på samma plats som under normala förhållanden.

Närhetsprincipen innebär att en kris ska hanteras så nära de berörda som möjligt. Det vill säga den instans som är närmast ansvarig för den ordinarie verksamheten ska leda de åtgärder som krävs för att kunna hantera händelsen på ett effektivt sätt.

Det finns också en princip om geografiskt områdesansvar som innebär att Stockholm för sitt område är den ansvariga organisation som arbetar för inriktning, prioritering och samordning av de tvärssektoriella åtgärder som behöver vidtas i en krissituation. Aktörerna hanterar samma kris men har olika uppgifter. Varje aktör agerar självständigt och leder sin egen verksamhet. Stadsdelsnämnderna har ett geografiskt områ-

desansvar för respektive nämndsområde.

En oönskad händelse är en händelse som kan ha negativa konsekvenser för människor, miljö och egendom. För att skapa en tydlig struktur utgår Stockholms stad ifrån tre nivåer som beskriver oönskade händelsers allvarlighetsgrad: *störning*, *allvarlig händelse* och *extraordinär händelse*. Beroende på allvarlighetsgrad hos den inträffade händelsen krävs olika starkt centralt stöd.

Det föreslagna programmets ställer följande krav på miljö- och hälsoskyddsnämnden:

- MHN ansvarar för att de egna verksamheterna samverkar och koordineras med övriga verksamheter i syfte att säkerställa en effektiv krishantering. Samordningen omfattar både insatser före, under och efter en oönskad händelse.
- MHN ska skriftligen dokumentera störningar och arbeta fram åtgärdsplaner.
- MHN ska skriftligen dokumentera allvarliga händelser och arbeta fram åtgärdsplaner.
- MHN ska vid en allvarlig händelse löpande informera om händelseutvecklingen till berörd nämnd/bolag och dess ordförande/vice ordförande samt till stadsdirektören.
- MHN ska skriftligen dokumentera extraordinära händelser och arbeta fram åtgärdsplaner.
- MHN ska ha en krisledningsplan.

Detta gör nämnden:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett verksamhetsansvar för miljö- och hälsofrågor samt frågor som avser livsmedelslagstiftningen vilket kräver samordning. Nämnden har en beredskapsplan och har gjort en inventering av händelser som kan kräva omprioritering av miljö- och hälsoskyddsnämndens arbetsuppgifter. Dessutom finns kontaktlistor till chefer och specialister. Vid genomförda scenarios har det också klargjorts hur krisledningen fungerar. Liksom övriga nämnder dokumenterar miljö- och hälsoskyddsnämnden störningar och allvarliga händelser som berör den egna verksamheten och därtill dokumenteras i nämndens verksamhetssystem också sådant som berör verksamhetsutövarna.

Förvaltningens kommentar:

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett verksamhetsansvar snarare än ett geografiskt ansvar. Förvaltningen är införstådd med nämndens ansvar och kravet på samordning. Kraven på dokumentation vid störningar och allvarliga händelser förefaller endast vara sådana som påverkar den egna verksamheten. Kanske behöver klargöras att inom tillsyns- och kontrollverksamheten finns störningar och händelser som inte om-

fattas av detta krav på dokumentation då de inte berör nämndens egen verksamhet utan de företag som omfattas av tillsyn och kontroll. Detta dokumenteras inom nämndens verksamhetssystem. En krisledningsplan ska upprättas som är ändamålsenlig för nämndens behov.

Proaktivt arbete

Arbetet inom trygghets- och säkerhetsprogrammet ska framförallt vara proaktivt.

Detta arbetssätt kan bedrivas på många sätt:

- Inom samhällsplaneringen, finns ambitionen att utveckla rena, väl upplysta och trygga stadsmiljöer.
- Det proaktiva arbetet ska även innebära att arbeta brottsförebyggande baserat på det brottsförebyggande programmet.
- Staden har en planering för skydd mot olyckor och här ska det förebyggande arbetet bygga på kunskap om vad som ger upphov till olycksrisker och därför är det viktigt att kartlägga och undersöka de olyckor som sker.
- Stockholm är liksom andra kommuner och landsting ålagda att genomföra risk och sårbarhetsanalyser (RSA) vilket är ett sätt att identifiera förmåga att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter vid allvarliga och extraordinära händelser.
- Det proaktiva arbetet kräver också att förvaltningarna och bolagen har beredskap och regelbundet över sina organisationer samt har tydliga roller för hantering av oönskade händelser.
- För en snabb och effektiv krishantering behövs också fungerande larmrutiner, beredskap och planering för uthållighet.
- Stockholm ska arbeta med informationssäkerheten för målet att korrekt information ska finnas tillgänglig.

Det föreslagna programmet ställer följande krav på miljö- och hälsoskyddsnämnden:

- MHN ska ha ett trygghetsfrämjande arbete utifrån verksamhetens karaktär och ansvarsområde. Arbetet ska dokumenteras i verksamhetsplanen och redovisas i verksamhetsberättelsen.
- MHN ska aktivt arbeta för att främja trygghet och förebygga risker kopplade till utvecklingen av befintliga och nya bostadsområden samt infrastruktur. Arbetet utgår från respektive verksamhets- och ansvarsområde och förutsätter delaktighet i samhällsplaneringen inom Stockholms stad.
- MHN ska, utifrån lokal lägesbild, arbeta för att förebygga brott.
- MHN ska känna till och förstå sin situation utifrån olycksrisker och agera proaktivt utifrån denna kunskap för att förebygga olycksriskerna. Förvaltningarna och bolagen ska arbeta kontinuerligt med att analysera risker för olyckor.

- MHN ska rapportera och analysera skador och incidenter i Stockholms stads incidentrapporteringssystem.
- MHN ska genom tertialrapporter och verksamhetsberättelser förmedla den samlade informationen om olyckor, olycksrisker till kommunstyrelsen.
- MHN ansvarar för att kontinuerligt utvärdera hur väl beslutade åtgärder motsvarar uppsatta mål.
- MHN ansvarar för att kartläggningar av olyckor, utlåtanden från tillsyn, underlag från incidentrapporteringssystemet och slutsatser av genomförda åtgärder används som underlag till planering och genomförande av det förebyggande arbetet med olyckor.
- MHN ska varje år genomföra RSA för sin verksamhet i enlighet med gällande riktlinje.
- MHN ska, utifrån identifierade risker och sårbarheter, vidta åtgärder för att bemöta dessa inom verksamhetens rådighet och ansvar.
- MHN ska säkerställa att en god förmåga och en övad förmåga finns för att upprätthålla dess samhällsviktiga verksamhet även vid en oönskad händelse.
- MHN ska säkerställa att det finns en särskild säkerhetssamordnare som samordnar säkerhetsarbetet inom egen nämnd eller bolag.
- MHN ansvarar för att identifiera den samhällsviktiga verksamheten inom respektive ansvarsområde i form av prioriterade åtaganden. Dessa ska i största möjliga mån även fungera vid en oönskad händelse.
- MHN ansvarar för att det alltid finns en förvaltningschef i tjänst.
- MHN ska tillse att det finns väl dokumenterade, kända och övade kontaktvägar och inkallningssystem.
- MHN ska tillse att det finns en särskild funktion som vid behov kan svara för uthållighet över tid genom planering av bemanning, inkallning och avlösning.
- MHN ska ge all information adekvat skydd, oavsett var den finns.
- MHN ska ha en utpekad informationssäkerhetssamordnare som samordnar informationssäkerhetsarbetet inom egen nämnd eller bolag.

Detta gör nämnden:

Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete är till stor del trygghetsfrämjande, särskilt inom tillsyns- och kontrollverksamheten. Nämnden bidrar aktivt vid utvecklingen av bostadsområden men då är det miljö- och hälsoaspekter som står i fokus. Nämnden bidrar till trygghetsarbetet genom att förebygga miljö- och hälsorisker. Vad gäller det brottsförebyggande arbetet bidrar nämnden till att förebygga brott som har miljö- eller hälsoanknytning eller verksamhet inom livsmedelsområdet.

Vad gäller olyckor och incidenter i egna arbetet inom nämndens verksamhet är dessa mycket sällan förekommande och hanteras inom den befintliga organisationen.

Incidenter, i den mån sådana inträffar, rapporteras i incidentrapporteringssystemet. När det gäller händelser i verksamheter som nämnden har tillsyn eller kontroll över hantearas de inom ramen nämndens verksamhetssystem. Vid behov vidtas adekvata åtgärder för att undvika olyckor och incidenter. I enlighet med stadens direktiv genomförs årligen RSA och åtgärder tas upp i planeringen. En krisledningsövning finns inplanerad vilket rapporterats i en KF-indikator. Inom RSA-arbetet har samhällsviktiga funktioner identifierats.

En särskild säkerhetssamordnare finns utsedd, dvs. det är en av arbetsuppgifterna för nämndens samordnare av ekonomiarbetet. Det finns alltid en förvaltningschef i tjänst. När ordinarie förvaltningschef inte är i tjänst utses alltid t.f. förvaltningschef. Vad gäller kravet på kontaktvägar och inkallningssystem finns en förteckning över nämndens chefer och specialister som kan vara aktuella att anlita vid olika incidenter och olyckor med miljö- eller hälsoanknytning. För informationssäkerheten tillämpas vanliga säkerhetsrutiner som till stor del är utom nämndens kontroll då IT-verksamheten har övergått till Volvo IT. Nämndens IT-strateg har också ansvaret som informationssäkerhetssamordnare.

Förvaltningens kommentar:

Nämnden har idag ett starkt inslag av förebyggande arbete, bland annat inom tillsynen och är fullt införstådd med värdet av detta. Inte minst bidrar arbetet till ett förebyggande arbete och medvetenhet om risker hos de företag som omfattas av tillsynen. I de RSA-scenarios som nämnden deltagit i belyses delvis det förebyggande arbetet, handlingsberedskapen och nämndens resurser vid olika händelser. Trygghets- och säkerhetsprogrammet har ett ambitiöst upplägg och ställer många krav. Förvaltningen är införstådd med att motsvara de krav som ställs på ett sätt som är relevant i förhållande till nämndens uppdrag och särskilda förutsättningar.

Värn av demokratiska värden

Trygghets- och säkerhetsarbetet innebär också ett arbete för skydd av de demokratiska värden som organisationen och samhället som helhet vilar på. Detta arbete är en förutsättning för att kunna skapa tillit till de institutioner Stockholms stad ansvarar för. I detta arbete ingår att arbete mot otillåten påverkan som förekommer i flera former:

- Hot, trakasserier eller våld som syftar till att påverka förtroendevaldas och myndighetsföreträdarens yrkes- eller myndighetsutövning.
- När förtroendevalda eller myndighetsföreträdare missbrukar sin tjänsteställning genom att begå brott utan att ha utsatts för tvång eller hot.
- När anställda missbrukar sin tjänsteställning genom ersättning och/eller förmåner som strider mot lagar och regler.

Viktigt för att värna de demokratiska värdena är personsäkerheten för både anställda och förtroendevalda så att de kan känna trygghet och ha integriteten i uppdragen.

Stockholm ska även ha ett säkerhetsskydd vilket innebär förebyggande åtgärder för

hot som kan rikta sig mot rikets säkerhet i form av otillbörlig tillgång till hemliga uppgifter och skydd mot terrorism.

Det föreslagna programmet ställer följande krav på miljö- och hälsoskyddsnämnden:

- MHN ansvarar för att arbetet mot mutor, representation och jäv förebyggs i befintlig verksamhet och vid planering av ny verksamhet.
- MHN ska inom den egna verksamheten systematiskt arbeta för att motverka korruption samt säkerställa att stadens krav följs när det gäller mutor och representation.
- MHN ansvarar för att arbetet inom ramen för den egna verksamheten avseende personsäkerhet ska vara förebyggande och att denna aspekt beaktas i all befintlig verksamhet samt vid planering av ny verksamhet.
- MHN ansvarar för att skador och hotfulla situationer förebyggs samt för att begränsa effekterna om hot realiserar utifrån individuella riskbedömningar för personal och förtroendevalda.

Detta gör nämnden:

Nämnden har i enlighet med stadens anvisningar tagit fram en policy anpassad till nämndens lokala förhållanden angående mutor, representation och jäv. I egenskap av tillsynsmyndighet är frågan om mutor extra viktig. Personsäkerheten har tagits upp i nämndens internkontrollplan.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen instämmer tillfullo i värdet av skydd av de immateriella demokratiska värdena där det bland annat ingår tilltro till myndigheter redlighet, lika behandling och rättsäkerhet i behandlingen av invånare och företag. Förutom att dessa värden är särskilt viktiga inom nämndens myndighetsutövning är det tydligt att funktionen hos hela samhället och samhällsekonomin vinner oerhört mycket på att samhällets institutioner får fungera som de ska och utan korruption.

Aktörers roller och ansvar

I förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram beskrivs olika aktörers ansvar och roller. I det vardagliga arbetet är det i första hand de respektive verksamheterna som ansvarar för arbetet men det övergripande ansvaret för arbetet har Stockholms stads riskhanteringsråd som är ett rådgivande organ till stadsdirektören. Rådet analyserar resultat och anger prioriteringar för det fortsatta arbetet samt säkerställer att säkerhetsarbetet beaktas i alla sammanhang. Ett övergripande ansvar har även stadsledningskontoret som under kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna stadens samlade trygghets- och säkerhetsarbete inklusive krisberedskapen.

Förvaltningar, nämnder och bolag ansvarar för att trygghets- och säkerhetsprogrammet följs inom respektive verksamhet. Arbetet handlar om att arbeta proaktivt med trygghetsfrämjande och säkerhetsförebyggande åtgärder samt ansvara för att

organisationen är väl förberedd att hantera oönskade händelser. Verksamheter med särskilt ansvar är S:t Erik Försäkrings AB som har en särskild stödfunktion i förhållande till stadens förvaltningar och bolag samt Storstockholms brandförsvaret.

Stadens centrala krisledningsorganisation utgörs av borgarrådsberedningen som bildar krisledningsnämnden och leds av kommunstyrelsens ordförande. På tjänstemannasidan utgörs den av Stockholms stads centrala krisledning (CKL) som ansvarar för den stadsövergripande krisledningen och består av bl.a. stadsdirektören, säkerhetschefen m.fl. Till sitt stöd har den centrala krisledningen följande funktioner:

- Analysfunktion
- Kommunikationsfunktion
- Administrativ funktion
- Samverkansfunktion

Det föreslagna programmet ställer följande krav på miljö- och hälsoskyddsnämnden:

- MHN ansvarar för att redovisa alla kostnader för skador som organisationen själv bär.
- MHN ansvarar för att ha en övergripande ansvarig säkerhetssamordnare.
- MHN ansvarar för att det finns en informationssäkerhetssamordnare.
- MHN ska årligen genomföra RSA och rapportera resultaten av analysen till stadsledningskontoret.
- MHN ska årligen skapa, uppdatera eller revidera sitt planeringsunderlag för Styrelse.
- MHN ska årligen genomföra en krisledningsövning.

Detta gör nämnden:

Nämnden redovisar normalt alla kostnader för skador som den själv bär. Som tagits upp ovan finns en utsedd säkerhetssamordnare liksom en informationssäkerhetssamordnare. RSA utförs i enlighet med anvisningarna. Det finns en krisledningsövning inplanerad för nämnden.

Nämndens kommentar:

Nämnden anser att programmet tydligt uttrycker stadens organisation och ansvarsfördelning för trygghets- och säkerhetsfrågorna och har både rutin och beredskap för samarbete med andra aktörer såväl inom som utom stadens organisation. Det är dock viktigt att framhålla att så länge krisledningsnämnden inte är aktiverad så har miljö- och hälsoskyddsnämnden med gällande delegation till förvaltningschefen att fullgöra sin uppgift på såväl livsmedels- som miljöbalksområdet. Nu är det inte tillräckligt tydligt beskrivet var gränsen går mellan miljö- och hälsoskyddsnämnden och den centrala krisledningsorganisationen i händelse av en kris och då särskilt avseende förvaltningens roll.

Lagar rörande trygghets- och säkerhetsfrågor

Lagar och riktlinjer som är särskilt relevanta för Stockholms stads arbete för trygghet och säkerhet:

- Kommunallagen (1991:900)
- Lagen om skydd mot olyckor (2003:778)
- Lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544)
- Arbetsmiljölagen (1977:1160)
- Säkerhetsskyddslagen 1996:627)
- Förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap.
- Miljöbalken (1998:808)
- Plan och bygglagen (2010:900)
- Socialtjänstlagen (2001:453)

Nämndens kommentar: Nämnden anser att det är helt relevant att ta med miljöbalken bland de lagar och riktlinjer som är särskilt relevanta för stadens arbete för trygghet och säkerhet. Nämnden föreslår att även livsmedelslagstiftningen (livsmedelslagen [2006:804] och de EU-förordningar som livsmedelslagen kompletterar) tas med i uppräknningen samt lag (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa.

Servicenämnden

Servicenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2012 att återopa serviceförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen stödjer i stort förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram för staden. Programmet är väl utformat och tydliggör viktiga utgångspunkter för nämndernas/bolagens styrning och organisering av säkerhetsarbetet.

Leverantörsperspektivet berörs utan att det förs några resonemang kring stadens ansvar som beställare och frågor som anknyter till detta. Det är önskvärt att programmet kompletteras på denna punkt. Detta mot bakgrund av att stadens beställaransvar omfattar många verksamheter och viktiga stödfunktioner som är vitala för stadens mål på säkerhetsområdet. En viktig fråga att beakta i sammanhanget är beställarens ansvar att analysera risker och konsekvenser av en förlust av en leverantör. Vidare kan det gälla beställarens ansvar för att vid upphandling och avtalsskrivning beakta behovet av leverantörens närvaro, säkerställande av verksamhet osv i en tänkt krissituation. Här kan nämndernas och bolagens risk- och sårbarhetsanalyser utgöra en viktig utgångs-

punkt. Därutöver kan det i programmet vara lämpligt att framhålla och förtydliga beställarens ansvar när det gäller säkerhetsskydd.

Avslutningsvis vill förvaltningen påtala att stadens övergripande arbete gällande säkerhet och krisberedskap sammanhänger med framtids- och omvärldsfaktorer, regional samverkan och forskningsanknutet utvecklingsarbete. Detta diskuteras inte närmare i förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram vilket hade varit önskvärt.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2012 att hänvisa till socialförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert m.fl. (S), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Trygghets- och säkerhetsprogrammet definierar trygghet utifrån att minimera rädslan för oönskade händelser samt skapa tillit till institutioner och människor. Förvaltningens arbete med trygghetsskapande insatser har det brottsförebyggande programmet som utgångspunkt. I det sammanhanget kan noteras att trygghetsarbete kan omfatta mycket mer än programmets definition. Det skulle kunna framgå att trygghets- och säkerhetsprogrammet har valt en definition som har sin utgångspunkt i en säkerhets-tradition.

Förvaltningens arbete inom det brottsförebyggande området ingår framförallt i det första: Individuella perspektivet. Att skapa trygghet för boende handlar utifrån förvaltningens uppdrag mycket om att arbeta förebyggande i samverkan med andra aktörer såsom lokala Brottsförebyggande råd, polisen, chefssamråd, bostadsbolag och fackförvaltningar. Samverkan är ett viktigt instrument inom trygghetsarbetet som trygghets- och säkerhetsprogrammet inte berör i någon större utsträckning. En väl fungerande samverkan kräver engagemang och tydlig styrning på alla ledningsnivåer, inte minst på den övergripande politiska och administrativa nivån. En viktig uppgift för ledningen är att legitimera samverkan.³

Förvaltningen är positiv till ställningstagandet att det brottsförebyggande arbetet är en del av stadens samlade trygghets- och säkerhetsarbete. Det är dock positivt att det

³ Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa, Myndigheten för Skolutveckling, Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, 2007.

brottsförebyggande programmet fortsätter att utgöra basen för det brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbetet. Ett övergripande trygghets- och säkerhetsprogram från stadsledningskontoret kan ge det brottsförebyggande arbetet en förstärkning. Förvaltningen menar dock att *hur* dessa båda program ska fungera tillsammans bör klargöras för att synergieffekterna av programmen ska kunna tas tillvara. Förvaltningen anser att det brottsförebyggande programmet skulle kunna fungera som ett underdokument till trygghets- och säkerhetsprogrammet för ytterligare vägledning inom det brottsförebyggande området. Trygghets- och säkerhetsprogrammet skulle då kunna hänvisa och guida på ett tydligare sätt till det brottsförebyggande programmet. Inför en revidering av det brottsförebyggande programmet 2013 bör relationen mellan programmen vara tydlig. Vidare menar programmet att nämnder och bolag ska arbeta utifrån den lokala lägesbilden i brottsförebyggande insatser. Ett förtydligande här skulle vara att trygghetsmätningen som genomförs av förvaltningen är underlag till nämnderna och bolagens lokala lägesbilder.

I kapitel fem nämns att socialnämnden ansvarar för stadens socialjour utanför kontorstid. Detta innebär att socialjouren har ett initialt ansvar för det sociala omhändertagandet utanför kontorstid vid störning, allvarliga eller extra ordinära händelser i staden. Socialjouren kontakter berörd stadsdelsdirektör för att aktivera posom organisationen på stadsdelsförvaltningen (psykosocialt omhändertagande).

I det sista kapitlet redogörs för betydelsen av olika lagstiftningar. Förvaltningen menar att det finns mer som kan nämnas utifrån socialtjänstlagen (SFS 2001:453). Exempelvis har socialnämnden ett stort ansvar för barn och unga. 5 kap, 1 § Socialnämnden skall verka för att barn och ungdom växer upp under trygga och goda förhållanden.

Avslutningsvis anser förvaltningen att det är positivt med en ny övergripande strategi för trygghets- och säkerhetsarbetet. Säkerhetsarbetet får en större tydlighet och blir mer heltäckande, även genom att inkludera ett leverantörsperspektiv.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att godkänna trafikkontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Ulla Hamilton m.fl. (M), Jesper Svensson (FP) och Jonas Naddebo (C) med ett instämmande från ersättare Göran Oljeqvist (KD), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2012 har i huvudsak föl-

jande lydelse.

Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram kommer att vara vägledande och styrande för kontorets kommande säkerhetsarbete.

Kontorets säkerhetsplan som fastställdes av nämnden i juni 2010 (dnr. T 2010-000-01697) kommer att revideras så att den stämmer överens på de punkter som trygghets- och säkerhetsprogrammet 2013-2016 har ändrats i förhållande till säkerhetsprogrammet för 2009-2012.

Syftet med kontorets säkerhetsplan är att ha en hög beredskap och en handlingsplan för händelser och incidenter som kan utvecklas till en kris eller allvarligare händelse för staden eller kontoret.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att överlämna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 22 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 är utomordentligt tydligt, väl strukturerat och väl disponerat. Det ger en tydlig bild av vad stadens nämnder och bolag förväntas leva upp till.

För att programmets innehåll ska bli konkret finns det riktlinjer. Genom dessa kan programmets innehåll och innebörd anpassas om förutsättningar och krav ändras. Det är viktigt att antalet riktlinjer behöver, enligt förvaltningens mening, hållas på en rimlig nivå.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen ”Trygghets- och Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016” och att beslutet omedelbart justeras.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att överlämna Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller (MP) m.fl., *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lillemor Samuelsson (V) och Anders Löwdin m.fl. (S), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till stadsledningskontorets remiss om Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013 - 2016. Verksamhetsansvaret bör ingå som en integrerad del i det dagliga arbetet, ha viktiga målområden i fokus, och kännetecknas av en hög kvalitet. Säkerhetssituationen i städerna skiljer sig dock väsentligt från säkerhetssituationen ute i landet varför det är viktigt att säkerhetsprogrammet även följs upp på riksomfattande nivå och beaktas i verksamhetsmodellen. Enligt undersökningar finns det faktorer, som bland annat svagare social sammanhållning i städerna som bidrar till ökad brottslighet. Åtgärder, på riksomfattande nivå, som främjar städernas säkerhet kan vara att minska alkoholanvändningen, stärka föräldraskapet och öka informationen om städernas säkerhetsproblem.

Behovet av att stärka tryggheten kring några av stadens mest vitala resurser, det vill säga våra informationssystem, redovisas inte uttryckligen i programmet. Samhällets och stadens omfattande och genomgripande beroende av den mycket omfattande digitala information, som är registrerad om våra medborgare, motiverar ett särskilt fokus på sårbarhetsfrågor kring dessa system. Att värna medborgarnas rättssäkerhet, avseende personliga uppgifter som är lagrade informationssystemen, är högprioriterat varför det är angeläget att personuppgiftslagen finns med bland de lagar som presenteras i programmet.

Stadsdelsförvaltningen samverkar kontinuerligt med polis, bostadsbolag, föreningsliv och lokala brottsförebyggande rådet och har, enligt vår uppfattning, ett väl utvecklat trygghetsarbete. Under vår och höst genomförs trygghetsvandringar för att identifiera brister i stadsmiljön som fortlöpande åtgärdas. I dagliga kontakter med allmänheten och genom systematisk entreprenadkontroll får förvaltningen även en god bild över hur stadsdelens park och naturmark sköts.

Genom annonser i lokaltidningen och hemsidan, uppmanar förvaltningen allmänheten att lämna förslag till trygghetsförbättrande åtgärder. Att Bromma är en trygg stadsdel visar sig i SLK's senaste brukarundersökning där det framgår att 80 % av Brommaborna känner sig trygga efter mörkrets inbrott när de går ensam genom sitt bostadsområde. Resultatet är en förbättring med 2 % jämfört med undersökningen 2010 och stadens bästa resultat. Mätningarna visar även att Bromma ligger under genomsnittet för staden när det gäller samtliga ordningsproblem.

Genom förebyggande hembesök och återkommande informationsmöten ges de äld-

re i Bromma möjlighet att ta del av information från polis, brandförsvaret, anhängskon-
sultent, sjukgymnast, arbetsterapeut, heminstruktör, kostekonom m.m. vilket ger de
äldre en ökad kunskap i bl.a. säkerhetsfrågor. Alla verksamheter inom äldreomsorgen
följs upp årligen. Uppföljningarna omfattar alla driftsformer d.v.s. utförare i egen regi,
entreprenörer samt privata utförare enligt ramavtal och kundvalssystem. Uppföljning-
arna genomförs enligt stadens gemensamma modell och rapporteras till Äldreförvalt-
ningen. För enheter som drivs enligt entreprenadavtal sker dessutom regelbunden
samverkan under året och särskild uppföljning av entreprenadavtalet. Den brukarun-
dersökning som staden genomförde hösten 2011 visade att Brommas äldre var trygga
med äldreomsorgens insatser. Resultatet visade att 80 procent av de äldre med hem-
tjänst, 89 procent av de äldre i vård- och omsorgsboende samt 100 procent av de äldre
med dagverksamhet var trygga med äldreomsorgens insatser. Resultaten visade en
ökad trygghet jämfört med år 2010.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den
7 juni 2012 att åberopa Enskede-Årsta-Vantörs tjänsteutlåtande som svar på
remissen

Reservation anfördes av Rosa Lundmark (V) och Magnus Dannqvist m.fl. (S)

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den
15 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig som helhet positivt till det nya trygghets- och säkerhetspro-
grammet. Programmet tar ett helhetsgrepp över trygghets- och säkerhetsfrågorna och
ger en bra överblick. Det är bra att kopplingen görs till trygghetsfrågorna och det
brottsförebyggande arbetet samt vikten av att värna de demokratiska värdena, även om
omfattningen av programmet vidgas med det perspektivet.

Det finns en uppdelning i förebyggande arbete respektive krishantering samt en
uppdelning av det förebyggande arbetet i trygghetsarbete respektive och säkerhetsar-
bete, vilket är bra då det ger en tydlighet och struktur. Uppdelningen skulle dock kun-
na förtydligas än mer, exempelvis står avsnittet om att värna demokratiska värden lite
”för sig självt” även om det till stor del handlar om förebyggande arbete.

I programmet beskrivs att innehållet konkretiseras i olika riktlinjer vilket är bra, då
detaljer skulle tynga programmets övergripande karaktär. Riktlinjer som ska komplet-
tera programmet behöver dock tydliggöras och struktureras samt finnas tillgängliga på
ett ordnat vis. Exempelvis vore en sammanställning av riktlinjer och eventuella andra
program som trygghets- och säkerhetsprogrammet hänvisar till önskvärt (till exempel

det brottsförebyggande programmet samt riktlinjen för risk- och sårbarhetsanalysen) i slutet av programmet.

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande står att genomförande och uppföljning av programmet sker genom det integrerade lednings- och styrningssystemet (ILS). Även själva programmet kopplas ihop med stadens övergripande styrning, till kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdet, vilket är bra då det underlättar styrning och uppföljning. Styrningen genom ILS skulle dock kunna tydliggöras ytterligare i budget 2013 genom mål för verksamhetsområdet, aktiviteter och eventuella indikatorer. Framförallt det förebyggande arbetet syns inte så tydligt idag i kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet, eller i de indikatorer och aktiviteter som finns i stadens budget.

Beroendet av IT och samhällets ökade sårbarhet i och med detta är påtaglig idag. Avsnittet om informationssäkerhet är därför mycket viktigt, men stadens arbete på övergripande nivå skulle behöva utvecklas ytterligare med anledning av det, exempelvis med hänvisning till riktlinje eller program i likhet med hänvisningen till det brottsförebyggande programmet.

Det bör tydliggöras i programmet vilka förvaltningar och bolag som omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen. Det bör också framgå tydligare på vilket sätt stadsdelsförvaltningar bör arbeta med säkerhetsskyddsfrågor.

Avsnittet om aktörer, roller och ansvar är tydligt och bra, med en uppdelning i förebyggande arbete/vardag samt krisledning. Krisledningsorganisationen är väl beskriven och tydlig.

Avslutningsvis anser förvaltningen att det är oklart hur programmet kommer att styra säkerhetsarbetet inklusive krisberedskapen hos de verksamheter där kommunen är huvudman men där uppdraget för driften har getts till privat utförare.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att överlämna Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Thereza Nordlund (V), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Det krävs en väl fungerande beredskap för oönskade händelser för att Stockholm ska vara en av världens tryggaste och säkraste huvudstäder. Senare års risk- och säkerhetsanalyser utifrån centralt samordnade direktiv har medfört att förvaltningar och bolag byggt upp en beredskap och rutiner kring hantering av oönskade händelser som kan

vara avgörande för en snabb och effektiv krishanteringsförmåga. Ett funktionellt och väl genomarbetat insatsprogram är en garant för att människor som bor och vistas i staden upplever en faktisk trygghet och säkerhet.

Förvaltningen ser positivt på det nu framtagna förslaget till ett stadsövergripande trygghets- och säkerhetsprogram. Särskilt positivt är den systematik med vilket programmet är uppbyggt, dess tydliga ansvars- och rollfördelning samt metod för uppföljning i enlighet med budgetuppföljningen. Det är också en fördel att även det brottsförebyggande arbetet innefattas.

I avsnittet En trygg och säker stad nämns leverantörsperspektivet. Nämnden anser att säkerhetstänkanden i det avseendet skulle kunna förtydligas ytterligare när det gäller upphandling av externa beroenden⁴, lokalt som centralt, och lyfta fram de krav på förebyggande arbete och uppföljning som kan ställas vid sådan aktivitet.

Extraordinära händelser är alltid svåra att förutsäga. De kan uppträda med varierande styrka i vitt skiftande scenarier. Omfattningen av dess konsekvenser kan, om inte helt undvikas, mildras och begränsas med ett konsekvent genomförande av de förebyggande och trygghetsfrämjande åtgärder som föreslås i programmet. Utifrån detta bör stockholmarna känna att staden är en så tryggad zon som möjligt att leva och vistas i.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att godkänna och överlämna Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Eva Fagerhem m.fl.(S) och Carita Stenbacka Tenezakis (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Johan Faxér m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden anser att Trygghets- och Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 är en bra utgångspunkt för stadens verksamheter för att gemensamt sträva mot en trygg och säker stad. Att programmet lyfter det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet är positivt. Genom det länkas säkerhetsarbetet på ett naturligt

⁴ Sådant som staden är beroende av för att fullfölja sina åtaganden gentemot allmänheten, till exempel el, vatten och livsmedel.

sätt till Hägersten-Liljeholmens lokala brottsförebyggande råd.

Det är viktigt att det klart framgår i anbudsunderlag vilka krav staden ställer på upphandlad verksamhet. Här skulle staden kunna ta fram riklinjer för vilken beredskap leverantörer och entreprenörer ska ha i krissituationer. Det ska också klart framgå i anbudsunderlag vilka säkerhetskrav staden har på den upphandlade verksamheten.

Programmet betonar också vikten av att utreda olyckshändelser vilket förvaltningen ser som mycket värdefullt för att dra lärdom av i det fortsatta säkerhetsarbetet. På detta område är stadsdelsförvaltningens kompetens begränsad då det krävs specialistkunskaper som är svåra att upprätthålla på lokal nivå.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2012 att överlämna Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i allt väsentligt positiv till programförslaget som känns ambitiöst och genomarbetat. För att verksamheterna ska ha resurser att avsätta till det ganska tidskrävande arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) är det också väsentligt att det av staden centralt styrda arbetet med olika hotscenarier förläggs tidsmässigt under verksamhetsåret så att det inte krockar med annan resurskrävande handläggning som exempelvis verksamhetsplanering, verksamhetsberättelse m.m.

Vidare föreslår förvaltningen att fler utbildningsinsatser om stadens trygghets- och säkerhetsarbete anordnas till verksamhetsansvariga politiker och tjänstemän. Integreringen av trygghets- och säkerhetsprogrammet i stadens verksamheter är en förutsättning för att intentionerna i detta ganska omfattande program ska bli möjliga att genomföra.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att överlämna Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Reijo Kittilä (V), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av Catarina Agrell m.fl.(S), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm har en stark tillväxt och beräknas vara en miljonstad om ett tiotal år. Kungsholmens stadsdelsområde bidrar starkt till denna utveckling. Förvaltningen delar stadsledningskontorets uppfattning att det krävs insatser för att staden även framöver ska upplevas som en trygg och säker stad.

Stockholm är Sveriges huvudstad och landets största kommun, där nationella, regionala och lokala intressen möts. Var och en av stadens nämnder är oftast större än en medelstor kommun – och dessutom olika organiserade. Förvaltningen instämmer i att detta ställer höga krav på samordning och samverkan vid oönskade händelser, både inom staden och med berörda aktörer på samtliga nivåer.

Programmet utgör en god grund för det fortsatta arbetet. Principerna om ansvar, likhet och närhet (s. 3) ger enkelt många svar. Programmet skulle dock vinna ytterligare på än större tydlighet i några punkter:

- Stadsdelsnämnderna har ett stort och viktigt ansvar (s.4). Kanske bör ändå tydliggöras att det i första hand avser psykiskt och socialt omhändertagande för dem som bor eller vistas i området och inte om olika sorters kommunalteknik.
- Skillnaderna mellan störning, allvarlig händelse och extraordinär händelse beskrivs teoretisk (s. 5-6). Några konkreta exempel skulle berika.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 juni 2012 att besvara remissen med Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Shadi Larsson och Nicke Grundberg (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Hans Enroth (V), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till trygghets- och säkerhetsprogrammet. Det finns ett behov av att få en överblick och samsyn kring mål och ambitioner när det gäller stadens trygghets- och säkerhetsarbete.

Det finns flera gemensamma beröringspunkter när det gäller trygghets- och säkerhetsarbetet och det är positivt att dessa frågor nu samlas i ett gemensamt program så att nämnder och bolag kan arbeta mer systematiskt och samordnat med dessa frågor.

Det är bra att programmet slår fast att det brottsförebyggande arbetet är en del av stadens samlade trygghets- och säkerhetsarbete och ska baseras på det brottsförebyggande programmet.

Programmet blir det grundläggande dokument som nämnder och bolag har att utgå ifrån när det gäller arbetet med trygghets- och säkerhetsfrågorna.

En viktig del för att skapa ett Stockholm i världsklass är att staden är trygg och säker för såväl boende, företagare och besökare.

Stockholm växer med omkring 20 000 personer varje år och detta kräver insatser för att staden även framöver ska upplevas som ren, vacker och trygg.

Förvaltningen anser också att det förebyggande trygghets- och säkerhetsarbetet är viktigt för främja trygghet och minimera olycksrisker.

Därför är det positivt att, som programmet föreslår, redan i förberedelserna av nya områden inkludera trygghets- och säkerhetsaspekter som naturliga delar av planeringen.

Vidare behöver frågor som gäller personsäkerhet beaktas i all verksamhet och vid planering av ny verksamhet.

Förvaltningen ser positivt på att trygghets- och säkerhetsprogrammet utgör en sammanhållen helhet, från det förebyggande arbetet till krishanteringsdelen, samt utvärdering och lärande.

Vidare anser förvaltningen att det är bra att ansvar och roller på lokal och central nivå klargörs på ett tydligt sätt i programmet.

Det behöver ske en samordning när det gäller samtliga aktörer som verkar inom kommunens/stadsdelens geografiska område. Detta är en fråga som även behöver beaktas vid upphandlingar av externa entreprenörer.

Det är också värdefullt att programmet klargör de tre perspektiven: det individuella perspektivet, verksamhetsperspektivet och leverantörsperspektivet som olika målgrupper.

Det är viktigt att trygghets- och säkerhetsprogrammet kommuniceras på ett bra sätt så att alla medarbetare förstår sitt uppdrag att verka för en ökad säkerhet inom sina ansvarsområden.

Förvaltningen anser emellertid att det finns ett behov av att bygga upp en resursbank centralt i staden, med verktyg och mallar för att underlätta nämnders och bolags förebyggande säkerhetsarbete och lokala krishanteringsarbete.

Vidare föreslår förvaltningen att stadens incidentrapporteringssystem vidareutvecklas för dokumentation när det gäller t.ex. uppföljning av

de prioriterade åtaganden, som tagits fram i risk och sårbarhetsanalyser (RSA) och för att ta fram en åtgärdsplan efter en oönskad händelse.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 juni 2012 att Rinkeby-Kistas stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande ska utgöra svar på remissen.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram ger ett klarläggande av det ansvar som berörda nämnder och bolag förväntas leva upp till under perioden 2013-2016. Förvaltningen har inget att invända mot de nio ska-krav som anges på sidan 18 i programmet och kan för egen del konstatera att Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd redan från periodens början kommer att kunna uppfylla dessa.

I programmet lyfts fram tre olika perspektiv på trygghets- och säkerhetsarbetet – det individuella, det verksamhetsmässiga samt leverantörsperspektivet. Det senare perspektivet avser enligt programmet ”de specifika krav och förväntningar som ställs på leverantörer till Stockholms stads verksamheter”. Förvaltningen saknar här ett klargörande av vad som bör gälla för säkra leveranser, tids- och innehållsmässigt, vid extraordinära händelser (t.ex. större olyckor, strömavbrott, strejker). Men förvaltningen saknar även vad som säkerhetsmässigt bör gälla för leverantörer av tjänster inom upphandlade verksamheter – exempelvis omsorger med olika verksamhetsinriktning.

I programmet konstateras att stadsdelsnämnderna har ett områdesansvar inom sina geografiska gränser. I programmet betonas också det proaktiva eller förebyggande arbetet. Så även när det gäller stadsplaneringen där planeringsarbetet, enligt programmet, naturligen också ska inkludera trygghets- och säkerhetsaspekter. Förvaltningen delar denna uppfattning och kan konstatera att den vanligen även belyser denna aspekt i de planremisser som remitteras till stadsdelsnämnden/stadsdels-förvaltningen. Förvaltningen kan samtidigt notera, att i detta främjande av trygga stadsmiljöer också krävs, att de planerande tekniska nämnderna i god tid och god omfattning kommunicerar sina planförslag.

Förvaltningens brottsförebyggande arbete har hög prioritet. Arbetet kräver ett gott samarbete med andra parter såsom polis, räddningstjänst, fastighetsägare, föreningsliv och boende. I det vardagliga trygghetsarbetet har det lokala brottsförebyggande råden stor betydelse när det gäller att främja denna samverkan. Förvaltningens företrädare har vid ett flertal tillfällen och i olika sammanhang pläderat för att det brottsförebyggande arbetet bör integreras i stadens trygghets- och säkerhetsarbete. Förvaltningen kan nu konstatera att så blir fallet genom det nya programmet. Inom järvastadsdelarna

gäller det förebyggande arbetet framförallt att motverka social oro, vilket kräver ett brett och intensivt samarbete för trygghet och säkerhet bland alla ”goda krafter”. Detta samarbete sker inom ramen för den s.k. Järva-Andan.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram för staden åren 2013-2016 är väl genomarbetat, välstrukturerat och tar hänsyn till hela trygghets- och säkerhetsbegreppet, som det också beskrivs i Vision 2030 för Stockholms stad.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 juni 2012 att stödja det föreslagna trygghets- och säkerhetsprogrammet samt lägga Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande till handlingarna.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 10 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att trygghets- och säkerhetsprogrammet är väl avvägt och speglar de behov som finns i organisationen. Förvaltningen föreslår att nämnden stödjer programmet samt lägger tjänsteutlåtandet till handlingarna.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att godkänna Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsnämnden anser att Trygghets- och Säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016 är en bra utgångspunkt för stadens verksamheter för att gemensamt sträva mot en trygg och säker stad. Det är dock att ta i beaktande att ett alltför omfattande säkerhetsarbete riskerar att uppfattas negativt och det är därför viktigt att balansera behovet av trygghet med andra grundläggande värden.

Att programmet nu heter Trygghets- och säkerhetsprogram är positivt och att trygghetsarbetet ska drivas i verksamheterna med det brottsförebyggande programmet som vägledning. Vi tycker också att Brottsförebyggande rådet ska lyftas fram och att

det ska finnas i varje stadsdel, inte bara benämnas som en samarbetspartner.

Programmet ger stadens verksamheter frihet att bygga upp sitt trygghets- och säkerhetsarbete utefter egna idéer och behov. Genom att uppföljning sker i stadens system för detta säkerställs kontrollen av att arbetet genomförs.

Målgruppen leverantörsperspektivet är för oss lite oklart vad som menas. Som stadsdel är det önskvärt med riktlinjer från staden för hur vi ska förhålla oss mot entreprenörer i krissituationer, utbildning och kontroller ur säkerhetsperspektivet. Att det klart framgår i anbudsunderlag vilka säkerhetskrav staden har på en upphandlade verksamheten.

Programmet betonar också vikten av att utreda olyckshändelser för att kunna förebygga nästa händelse. En förutsättning för att på ett professionellt sätt utreda en olyckshändelse som inte alltid är det uppenbara är utbildning.

Informationssäkerheten upptar en alldeles för liten bit av programmet. Önskvärt är att det kommer att finnas klara riktlinjer framöver för hur stadens informationssäkerhet ska se ut idag och framöver.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att överlämna Spånga Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Awad Hersi (MP) meddelade att MP lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens förslag

Nämnden anser att förslaget är ett viktigt steg för en fortsatt utveckling av det systematiska säkerhetsarbetet i stadsdelen.

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram ger en översikt över det ansvar som nämnden förväntas leva upp till inom sitt geografiska ansvarsområde. För att stärka den upplevda trygghetskänslan och faktisk beredskap för det oväntade ska det förebyggande arbetet stå i fokus. Särskilt gäller detta att förebygga social oro. I programmet framgår att förvaltningen ska arbeta systematiskt och koordinerat med trygghets- och säkerhetsfrämjande insatser. Förvaltningen ska kunna hindra eller lindra konsekvenser av oönskade händelser för boende, företagare och besökare i Stockholms stad.

Nämndens brottsförebyggande arbete har hög prioritet och kräver ett gott samarbete med andra parter såsom polis, räddningstjänst, fastighetsägare, företagare föreningar och boende. Brottsförebyggande rådet har en viktig roll att främja samverkan och det vardagliga trygghetsarbetet. Härutöver ska förvaltningen kunna upprätthålla verksamhetens prioriterade åtaganden, det vill säga de verksamheter som måste kunna fungera för att undvika oacceptabla konsekvenser för människa, miljö och egendom.

Nämnden vill också understryka vikten av att en gemensam terminologi utvecklas för att benämna säkerhetsarbetets olika delar. Nämnden anser vidare att stadsledningskontoret bör ansvara för att alla verksamheter i staden erbjuds likartade övningar och utbildningar. Syftet är att undvika missförstånd i gränsen mellan stadens olika verksamheter i händelse av kris och att en högre kvalitativ nivå kan nås i utbildningsinsatserna.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att överlämna Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att ett nytt säkerhetsprogram har tagits fram som även omfattar trygghetsfrågor. Det nya programmet har därmed ett bredare anslag och sambandet mellan de olika frågorna blir tydligare. Det är också bra att programmet innehåller en genomgång av de olika lagrum som berör området säkerhet och trygghet.

Programmet är kortfattat och överskådligt, vilket gör det enkelt att ta till sig. För att ge nämnderna mer vägledning i arbetet anser dock förvaltningen att det behöver fördjupas och konkretiseras inom några områden.

Förvaltningen saknar en genomgång av andra program i staden som har någon koppling till trygghets- och säkerhetsarbetet. Vilka finns och hur förhåller de sig till det övergripande trygghets- och säkerhetsprogrammet? Brottsförebyggande programmet omnämns endast, informationssäkerhetspolicyn inte alls.

Enligt trygghets- och säkerhetsprogrammet ska alla nämnder ha en informationssäkerhetssamordnare. Nämndernas uppdrag inom informationssäkerhet har dock blivit otydligare sedan staden införde GS-IT, och förvaltningen anser att det finns ett behov av en uppdaterad policy som klargör stadsdelsnämndernas roll.

Älvsjö stadsdelsförvaltning har en kris- och katastrofplan och en Posom-grupp (psykiskt och socialt omhändertagande) för att hantera större olyckor och katastrofer som berör dem som vistas i stadsdelen. Detta arbete har olika benämningar och organiseras olika mellan stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen anser att det skulle under-

lätta om terminologin blev enhetlig och om förvaltningen fick tydligare riktlinjer kring hur planerna ska utformas. Det framgår inte heller av trygghets- och säkerhetsprogrammet att socialförvaltningen har ett uppdrag att samordna stadsdelarnas katastrofplanering.

I trygghets- och säkerhetsprogrammet nämns att stadsledningskontoret ska samordna krisarbete som omfattar flera nämnder. Här bör det preciseras att det inte enbart gäller kriser som geografiskt berör flera stadsdelsnämnder, utan även händelser som till exempel berör en stadsdelsnämnd och en facknämnd. Eftersom stadsdelsnämnden har ett geografiskt områdesansvar kan det vid en allvarlig händelse på en skola uppstå oklarheter om huruvida det är stadsdelsförvaltningen eller utbildningsförvaltningen som ska leda krisarbetet. Därutöver är andra stadsdelsnämnder samt eventuellt andra kommuner där eleverna hör hemma berörda. I dessa fall finns ett stort behov av samordning.

En fråga som diskuterats mycket i samband med framför allt stadsdelsnämndens risk- och sårbarhetsanalyser är vilka krav som, i en krissituation, kan ställas på verksamheter som är upphandlade eller drivs i enskild regi. I trygghets- och säkerhetsprogrammet nämns leverantörsperspektivet, men det utvecklas inte.

Avslutningsvis vill förvaltningen betona den utmärkta hjälp i säkerhetsarbetet som brandförsvarets säkerhetsrådgivare gett. Dessa nämns inte i programmet, men förvaltningen hoppas att de kommer att finnas kvar. De har framför allt hjälpt till med risk- och sårbarhetsanalyserna, övningar för Posom-gruppen, och förvaltningens interna säkerhetsarbete.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att godkänna och överlämna Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget till Trygghets- och säkerhetsprogram är ett övergripande principprogram och som sådant är det väl genomarbetat, målsättningen med vad säkerhetsarbetet ska leda till är klart uttryckt. Ansvar och roller i stadens egna verksamheter är tydliga. Det är bra att programmet betonar det förebyggande arbetet.

I Stadsledningskontorets (SLK) tjänsteutlåtande anges att programmet kan ses ur tre olika perspektiv. Det individuella perspektivet som syftar till att beskriva hur staden arbetar med att skapa trygghet och säkerhet för boende, företagare och besökare. Vidare verksamhetsperspektivet som avser de specifika krav och förväntningar stadens

egna verksamheter ska leva upp till, samt leverantörsperspektivet som avser de specifika krav och förväntningar som ställs på leverantörer till stadens egna verksamheter. Dessa tre perspektiv är dock inte explicita i programmet, utan får läsas mellan raderna.

I förslaget till Trygghets- och säkerhetsprogram anges inte alls på vilket sätt staden ska ställa krav på den allt större skaran leverantörer. Förvaltningen anser det vara oklart hur programmet är tänkt att påverka säkerhetsarbete och krisberedskap hos entreprenörerna, och inte minst hur robustheten hos dem ska bedömas. Detta måste göras tydligare. Staden bör beskriva vilka säkerhetskrav som ska ställas på entreprenörer som utför tjänster enligt avtal, och markera i programmet att dessa krav alltid ska inarbetas i förfrågningsunderlag vid upphandlingar.

Kraven på entreprenörens egen beredskap kan förstärkas i förhållande till hur de uttrycks i aktuella avtal efter centralt genomförda upphandlingar, exempelvis för vård- och omsorgsboenden. Vanliga skrivningar är att ”boenden för vård- och omsorgsboenden ingår i de förvaltande stadsdelsnämndernas beredskapsplaner, vilket innebär att dess lokaler kan komma att användas som mottagningsplats i händelse av katastrof”, och att ”entreprenören enligt lag om skydd mot olyckor ska svara för systematiskt brandskyddsarbete”. Det sägs även att entreprenören av förvaltande nämnd ska delges - och följa - de anvisningar och riktlinjer som efter hand utfärdas och är relevanta för denna typ av verksamhet, vilket i och för sig ger utrymme för nya direktiv.

Staden bör emellertid vara tydligare och exempelvis understryka att entreprenörer ska genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, samt rapportera dem till staden. Vidare att de företrädesvis ges behörighet till och använder stadens incidenthanteringssystem RISK, eller i andra hand har en egen incidentrapportering som utan hinder kan synkroniseras med stadens. Om detta inte görs, riskerar stora delar av en väsentlig punkt i Trygghets- och säkerhetsprogrammet att falla, nämligen att ”Nämnder och bolag ska rapportera och analysera skador och incidenter i Stockolms stads incidenthanteringssystem”. Övergripande analyser av skador och incidenter skulle därmed inte bli heltäckande.

Med tanke på hur sårbara nämnder och bolags prioriterade åtaganden är med anledning av det stora beroendet av informationsteknik och digitala media anser förvaltningen att Trygghets- och säkerhetsprogrammet mer uttryckligt bör hänvisa till stadens riktlinjer för informationssäkerhet. Skrivningen i avsnitt 3 ”Vi arbetar proaktivt” under rubriken ”Informationshantering” är alldeles för tunn.

Uppföljning av säkerhetsarbetet skall ske inom ramen för Stadens system för ledning och uppföljning av verksamhet och ekonomi (ILS). Indikatorer har tagits fram för ändamålet. Det är av stor vikt att indikatorer utarbetas och formuleras på ett sådant sätt att värden lätt kan tas fram och att de verkligen mäter måluppfyllelse, det vill säga att de säger något om hur säkerhetsarbetet har bedrivits. Förvaltningen anser inte att hittillsvarande indikatorer uppfyllt det kravet, utan de behöver utvecklas.

Storstockholms brandförsvär

Storstockholms brandförsvär yttrande daterat den 21 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Storstockholms brandförsvär (SSBF) har av Stadsledningskontoret i Stockholms stad (SLK) remitterats ett förslag till trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholm stad 2013-2016.

Föreslaget program har som målsättning att på en övergripande nivå ge en översikt av det ansvar som Stockholms stads nämnder och bolag förväntas leva upp till för att nå kommunfullmäktiges inriktningsmål om att "Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök".

Trygghets- och säkerhetsprogrammet har en nära koppling till och innefattar i vissa delar även SSBF:s verksamhet. SSBF välkomnar en fortsatt dialog för att tydliggöra förhållningssätt och samordningsvinster mellan den riskhantering som bedrivs vid Stockholms stads nämnder och bolag och den som förbundet bedriver. En nära samverkan och en tydlighet i gränssnittet är en förutsättning för att möjliggöra den tvärsektoriella ansats som erfordras för att nå ett tryggt och säkert Stockholm och som Stockholms stad genom sitt trygghets- och säkerhetsprogram vill uppnå.

SSBF:s synpunkter

SSBF lämnar nedan synpunkter i syfte att stärka programmet och bidra till den helhetssyn på trygghets- och säkerhetsfrågor som programmet avser att beskriva. Detta framför allt genom:

- generella synpunkter avseende programmets omfattning, avgränsning och inriktning m.m., samt
- detaljerade synpunkter med avseende på programmets innehåll.

Generella synpunkter avseende programmet

SSBF vill inledningsvis påtala att föreslaget program är en positiv utveckling i förhållande till nuvarande program och att det i föreslaget program finns en bättre balans mellan programmets olika delar samt att programmet är lättläst och lättförståeligt.

SSBF ser särskilt positivt på programmets ansats att beskriva olika målgrupper samt att leverantörsperspektivet beaktas, detta inte minst när det blir allt vanligare att kommunen lägger olika verksamheter på externa aktörer.

Programmets status

Idag finns ett antal strategiska dokument i Stockholms stad som på olika sätt berör säkerhetsfrågor och förutsättningar eller strategier för att hantera olycksrisker. Exempel på sådana program eller strategier är Stockholms stads översiktsplan, miljöpro-

gram, trafikstrategi, brottsförebyggande program inom socialförvaltningen samt handlingsprogram för SSBF:s verksamhet.

Trygghets- och säkerhetsprogrammet anger att det är ett program som på övergripande nivå beskriver det ansvar som stadens nämnder och bolag har. Dock saknas en beskrivning av hur programmet förhåller sig till andra typer av strategiska dokument inom Stockholms stad och regionen. SSBF anser att det skulle vara av värde att detta tydliggjordes, inte minst för att möjliggöra det samordnade arbete kring säkerhets- och trygghetsfrågor som programmet pekar på samt för att uppnå ett integrerat säkerhetsarbete.

Remissen inkluderar inte de riktlinjer som hänvisas till i programmet. SSBF anser att det vore positivt om det finns en lika tydlig spårbarhet mellan programmets övergripande dokument och riktlinjerna som mellan programmet och andra strategiska dokument i kommunen.

Systemavgränsning

Framtaget program spänner över flera delar av den s.k. hotskalan och behandlar allt ifrån att det finns olika typer av oönskade händelser (störningar, allvarliga respektive extraordinära händelser) att hantera till att tillbud och händelser i verksamheten ska rapporteras samt att staden aktivt ska delta i de planeringsprocesser som utformar hur staden ska utvecklas.

Detta är en ambitiös och god ansats för att möjliggöra prioriteringar mellan olika typer av säkerhetsarbete samt – inte minst – för att uppnå den samordning och koordination som eftersträvas. Dock erfordras ett mycket omfattande arbete både avseende att identifiera och beskriva såväl den problem- och kravbild som ska hanteras respektive beaktas samt att identifiera vilka aktörer som har ett ansvar att genomföra erforderlig riskhantering för nå målen för stadens säkerhetsarbete. SSBF lämnar nedan synpunkter utifrån ett antal olika perspektiv såsom olyckstyper och geografisk avgränsning.

Olyckstyper

Föreslaget program har stort fokus på krishantering, arbete med risk- och sårbarhetsanalyser samt hur stadens nämnder och bolag ska agera vid en allvarlig händelse för att upprätthålla prioriterade åtaganden. SSBF tycker att detta arbete är väl beskrivet, men saknar motsvarande redogörelse av hantering av övriga typer av olyckor, däribland de som ibland brukar benämnas som ”storolyckor”.

På samma sätt som det beskrivs hur det förebyggande och förberedande arbetet sker gentemot en allvarlig händelse skulle programmet stärkas av en liknande beskrivning av det förebyggande arbete som sker för att förhindra andra typer av olyckor. Här är ett stort antal förvaltningar samt externa aktörer involverade i olika processer och med stöd utifrån olika lagstiftningar. En övergripande samordning och inriktning av frågorna skulle därför stödja säkerhetsarbete i respektive förvaltning. Det skulle dessutom kunna fungera som ett stöd för externa aktörer (verksamhetsutövare) kring vad Stockholms stad ser som erforderlig riskhantering och inte minst vilken säkerhetsambition som säkerhetsarbetet ska sträva mot.

Geografisk avgränsning

Programförslaget riktar sig primärt till stadens egna verksamheter, nämnder och bolag, vilket medför att externa verksamheter eller aktörer inte omfattas av programmet. Parallellt nämns det geografiska områdesansvaret, vilket gör det något otydligt huruvida programmet avser det geografiska området Stockholms stad eller organisationen Stockholms stad.

Mot bakgrund av det breda perspektiv som programmet har som ansats att beskriva ser SSBF att det finns stora vinster att förutom stadens egna verksamheter även ha det geografiska området som utgångspunkt. Den allt högre riskkomplexitet som följer med den utveckling som sker i Stockholms stad och Stockholmsregionen medför ett allt större behov av samordning och samverkan mellan flera olika aktörer. Likaså ställer flera lagstiftningar (däribland lag om skydd mot olyckor) krav på att kommunen ska initiera en samverkan med aktörer med andra ansvar (Prop. 2002/03:119). Se vidare nedan.

Kunskap om olyckor

En god kunskap om den problembild dvs. de hot/risker som finns att hantera är grundläggande i all hantering av oönskade händelser. Föreslaget program beskriver på ett bra sätt hur stadens förvaltningar och bolag ska rapportera inträffade incidenter och hur de ska utgöra grund för en kontinuerlig riskhanteringsprocess.

Utöver stadens egna incidentrapporteringssystem finns i olika lagrum likartade krav på olika aktörer att utreda och rapportera inträffade olyckor (bl.a. lag om skydd mot olyckor, lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor) liksom att följa upp genomförd riskhantering (t.ex. miljöbedömningar). I programmet anges exempelvis att SSBF enligt nuvarande förbundsordning har ett ansvar att utreda och lära från olyckor.

SSBF ser stora möjligheter att genom ett koordinerat arbete mellan dessa aktörer och processer skapa en god bas att utgå ifrån i arbetet mot ett säkrare och tryggare Stockholm och anser att detta är en fråga som skulle kunna tydliggöras i föreslaget program.

Övergripande samordning samt uppföljning

Föreslaget program anger tydligt att respektive nämnd eller bolag har ett eget ansvar för att genomföra den riskhantering som erfordras samt att varje stadsdel har ett eget geografiskt områdesansvar och ett ansvar att samordna och koordinera arbetet med andra verksamheter. En del av den riskhantering som genomförs idag sker på lokal nivå dvs. på stadsdelsnivå (t.ex. POSOM) medan annan bedrivs på stadsövergripande nivå inom ramen för olika förvaltningars verksamhet (t.ex. riskhantering m.a.p. försörjningstunnlar, avseende fysisk planering, i miljöbalkstillsyn).

SSBF ser att programmet skulle öka i tydlighet genom att beskriva skillnader i vilka frågeställningar som hanteras på olika nivåer inom staden samt hur den övergripande samordningen och styrningen av kommunens olycksförebyggande och skadebegränsande verksamhet sker. Sett till intentionerna med lag om skydd mot olyckor framgår det tydligt att samverkan ska ske med aktörer inom olika sektorer för att möj-

liggöra en samsyn beträffande vilka åtgärder för säkerheten i kommunen som ska vidtas.

I det tjänsteutlåtande som upprättats med anledning av föreslaget program framgår att programmets genomförande och uppföljning sker i stadens system för integrerad ledning och styrning, ILS. Detta skulle med fördel även kunna framgå i föreslaget program för att programmet ska kunna läsas fristående. SSBF ser även att det vore värdefullt att tydliggöra syftet med uppföljningen.

Övrigt

SSBF anser att nedanstående lagstiftningar är av stor betydelse för säkerhetsarbetet på kommunal nivå och därigenom bör ingå i stadens arbete med säkerhets- och trygghetsfrågor:

- Lag (1999:831) om åtgärder att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagstiftningen)⁵,
- Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,
- Lag (2006:263) om transport av farligt gods (ADR/RID),
- Lag (2006:418) om säkerhet i vägtunnlar, samt
- Speciallagar såsom lag (1995:1649) om byggande av järnväg, väglagen (1971:948) etc.

SSBF ser att ett viktigt ansvar som åligger staden utifrån lag om skydd mot olyckor är att vara initiativtagare till en samordning av olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder inom kommunens geografiska område, vilket även framgår i SSBF:s förbundsordning. SSBF ser med fördel att detta tydliggörs i de åtagande som staden beskriver utifrån lag om skydd mot olyckor (s. 24).

I programmet påtalas vikten av att aktivt arbeta för att olika typer av olycksrisker beaktas i stadens fysiska planering samt i infrastrukturplanering inom stadens geografiska område. SSBF vill komplettera med att olycksrisker även behöver beaktas i samband med utformning av byggnader liksom i samband med nyetablering eller omprövning av verksamheter enligt miljöbalken.

Programmet har en grundläggande ansats att olycksriskers konsekvenser för människor, miljö och egendom ska minimeras. SSBF noterar att stadens definition av ”god förmåga” (s. 11) endast inkluderar komponenten liv och undrar om det är ett aktivt val och en värdering som Stockholms stad gjort.

⁵ SSBF vill uppmärksamma Stockholms stad på Europaparlamentets pågående beslutsprocess om ett nytt Sevesodirektiv och att det ska vara implementerat i svensk lagstiftning senast 1/6 2015. Parallellt pågår Sevesoutredningen ”En effektiv Sevesolagstiftning”. Utredningen lämnar sitt betänkande 1/11 2012.

SSBF anges i föreslaget program som en aktör med särskilt ansvar. Skrivningen om Storstockholms brandförsvaret på s. 19 harmoniserar dock inte fullt ut med organisationens uppdrag enligt beslutad förbundsordning. Samtidigt är det viktigt att beakta att förbundsordningen är under översyn och att uppdraget delvis kan komma att förändras fr.o.m. 2013. För att komma runt den problematiken föreslår SSBF att skrivningen görs mer allmän och nuvarande text ersätts med följande:

"Storstockholms brandförsvaret (SSBF) är ett kommunalförbund inom samhällsskydd och beredskap, där Stockholms stad är en av tio medlemskommuner. SSBF:s vision är att skapa trygghet för de som bor, verkar och vistas i medlemskommunerna genom att arbeta förebyggande och skadeavhjälpare avseende olycksrisker för människor, miljö och egendom. SSBF:s verksamhet tydliggörs i ett politiskt beslutat handlingsprogram för skydd mot olyckor som kan leda till räddningsinsats.

Storstockholms brandförsvaret ansvarar för:

- *Information och rådgivning*
- *Tillståndsprövning avseende hantering av brandfarliga och explosiva varor*
- *Tillsyn av brandskydd och hantering av brandfarliga och explosiva varor*
- *Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll*
- *Räddningsinsatser*
- *Utredning av olyckor och insatser*
- *Att samråda med medlemskommunen och andra aktörer avseende olycksrisker vid planering, exploatering och tillståndsprövning samt att erbjuda kommunen stöd inom krisberedskapsområdet."*

Avslutningsvis vill SSBF framföra att vi ser mycket positivt på att vi givits möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till nytt trygghets- och säkerhetsprogram, både innan och under det officiella remissförfarandet. Vi ser fram emot en fortsatt nära dialog med Stockholms stad för att hitta gränssnitt, samordningsmöjligheter och former för att nå ett så effektivt och ändamålsenligt säkerhetsarbete som möjligt.

RESERVATIONER M.M.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (V) enligt följande.

1. Att arbetsmarknadsnämnden beslutar att delvis godkänna förvaltningens svar på remiss.
2. Att i övrigt anföras.

Trygghet är ett begrepp som kan definieras utifrån olika perspektiv. Utan ett jämlikhetsperspektiv är det föreliggande Trygghetsprogrammet svårt att realisera. Att programmet bara omfattar egen regi, är förvånande, med tanke på majoritetens politik. Det är därför viktigt att få svar på den fråga som förvaltningen ställer om garantier för tryggheten och säkerheten för brukare som väljer verksamhet i privat regi. Om inte programmet ändras på den här avgörande punkten drar vi slutsatsen att i takt med ökad konkurrensutsättning minskar tryggheten och säkerheten.

Storstockholms brandförsvär där Stockholms stad ingår har haft stora underskott som inneburit nedskärningar i verksamheten. I Stockholm måste vi ha ett brand- och räddningsförsvär som är effektivt och skyddar befolkningen. Vi är också tveksamma till att samla så många aktörer som möjligt i en gemensam samverkanscentral för länet. Ur säkerhetssynpunkt kan det vara bättre att sprida ut verksamheten och ha flera sambandscentraler, som kan vara backup för varandra vid eventuella katastrofscenarier/terroristdåd. Med dagens teknik behöver man inte samla allt under ett tak. Även om det finns ekonomiska argument för detta kanske det inte är den optimala lösningen.

Särskilt uttalande gjordes av Ulla Hamilton m.fl. (M), Gulan Avci (FP) och Kristian Ljungblad (C) enligt följande.

Säkerhetsarbetet bör inriktas mer på att garantera organisationens robusthet, minska sårbarheten och att säkerställa verksamhetens uthållighet vid en påfrestning på det civila samhället samt garantera de åtaganden vi har gentemot anställda, förtroendevalda och medborgare ur ett arbetsmiljö- och kommunallags såväl som speciallagstift-

ningarnas (lag om skydd mot olyckor, säkerhetsskyddslagen, skyddslagen etc. samt regelverk som ISPS etc.) perspektiv.

Trygghetsplanen bör vara ett separat dokument som beskriver hur vi formar en trygg stad i världsklass medan säkerhetsprogrammet bör beskriva hur staden arbetar för att kunna garantera sitt åtagande gentemot sina intressenter.

I det säkerhetsprogram som nu är ute på remiss tydliggörs att staden har ambitionen att säkerheten ska vara decentraliserad på såväl ansvars-, genomförande- och kompetensnivå.

Stockholm har cirka 16 fackförvaltningar, 14 stadsdelsnämnder och inom Stadshus AB finns ett flertal helägda dotterbolag. Det råder ingen som helst tvivel om att ansvar och beslut inom detta område ska ligga på varje enskild förvaltning och dess direktör. Frågan är dock var kompetensen ska ligga?

I daglig drift omfattar säkerhetsarbetet många grenar så som egendomsskydd och fysiskt säkerhetsskydd (bevakning, lås, larm, tillträdeskontroll), brandskydd, skydd av enskild person, kontinuitetsplanering, katastrofåterställning, rese- och evenemangssäkerhet såväl som IT- och informationssäkerhet. I förekommande fall kan det även vara säkerhetskontroller av leverantörer, bakgrundskontroller vid anställningar och planering och genomförande av övningar. Dessa grenar omfattar såväl policysättning, kravställning, upphandling och utbildning som drift och underhåll. Att som programmet föreslår ha såväl säkerhetssamordnare, biträdande säkerhetssamordnare samt informationssäkerhetssamordnare med adekvat kompetens på varje förvaltning riskerar att medföra stora kostnader samtidigt som det är svårt att fylla dessa tjänster med utvecklande innehåll.

Det finns även områden där staden kan få stora samordningsfördelar genom till exempel att ha gemensamma system för upphandling och systematiska säkerhetsarbeten. Det finns en risk att detta fallerar om varje förvaltning sköter detta själv. Det är oftast bättre att vara en stor och kompetent beställare hos ett fåtal leverantörer än att vara en liten okvalificerad beställare hos många företag.

I säkerhetsarbetet kan i många fall även compliance-arbete inkluderas, så som interna utredningar vid misstanke om stölder, korruption eller andra whistle blower-relaterade ärenden. Detta bör även specificeras.

Utvecklingen inom säkerhetsområdet sker mycket snabbt. Att bibehålla en uppdaterad kompetens både inom tekniker och metoder kräver en ständig fortbildning inom området och en god omvärldsbevakning.

Stockholms stad bör utvärdera möjligheten att i SKL:s regi ha en kombinerad linje och matrisorganisation. Ett antal specialister som var och en är kontaktpersoner för olika förvaltningar men som har sitt specialismråde inom olika säkerhetsgrenar. På så sätt kan Stockholms stad bli en attraktiv arbetsgivare för säkerhetsmedarbetare.

Det antecknades till protokollet att Socialdemokraterna lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Det antecknades till protokollet att Miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställnings-
tagande

Exploateringsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Åke Askensten m.fl. (MP) enligt följande.

Att döma av tjänsteutlåtandet innebär förslaget en hel del nya uppgifter för ex-
ploateringskontoret och exploateringsnämnden. Bl.a. påpekas det att det handlar om 42
åtgärder. Eftersom dessa åtgärder inte nämns konkret är det svårt för oss som politiker
att uppskatta mängden nya arbetsuppgifter och det underlättar heller inte att ta ställ-
ning till kontorets önskemål om prioriteringar.

Exempel på trygghets- och säkerhetsfaktorer, som delvis berör kontorets och
nämndens arbete, är behovet av förbättrad trafiksäkerhet (bl.a. låga hastigheter,
farthinder och övergångsställen), minskad biltrafik, förbättrad belysning i bl.a. bo-
stadsområden, minskade utsläpp och god tillgänglighet även för personer med nedsatta
funktioner.

När det gäller krisberedskap är byggnadernas anpassning viktig, inte minst när det
gäller energiförsörjning. Stadsodling kan vara en extra tillgång i krissituationer.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Åsa Jernberg (MP) och Mehdi Oguzsoy (V) enligt
följande.

Nämnden bifaller delvis förvaltningens förslag till yttrande.

Nämnden anför därutöver följande:

Det största hotet mot Stockholms befolkning är Forsmarks kärnkraftsanläggning och
terroristattacker mot kärnkraftverken. En allvarlig olycka i kärnkraftverket i Forsmark
skulle riskera att göra Stockholm obeboeligt för lång tid framöver.

Ett bra säkerhetsprogram mot dessa hot har än så länge lyst med sin frånvaro. Det
finns all anledning för staden att skyndsamt ta fram ett sådant program. Stadens be-
folkning växer varför ett sådant program behöver anpassas till en växande befolkning.

Mot bakgrund av den senaste tidens avslöjanden om mutor och korruption inom
den kommunala sektorn anser vi att staden bör göra en genomlysning av det arbete
som görs för att förhindra mutor, representation och jäv. Frågan berörs i programmet
men behöver utvecklas ytterligare.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden hänvisar i huvudsak till tjänsteutlåtandet som svar på remissen och överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
2. Socialnämnden föreslår att programmet kallas för "säkerhets- och krishanteringsprogram".
3. Socialnämnden anför även följande.

Som socialförvaltningen påpekar behandlar förslaget till "trygghets- och säkerhetsprogram" endast en mycket liten del av Stockholms stads trygghetsskapande arbete, dit många av socialtjänstens insatser hör. I stället ligger programmets fokus på säkerhet och krishantering. Detta är i och för sig inte fel, men programmets rubrik bör ändras så att den återspeglar innehållet.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert m.fl. (S) enligt följande.

I programmet står det att "Stockholms stads samhällsplanering präglas av ambitionen att utveckla rena, väl upplysta och trygga stadsmiljöer för stadens medborgare. Vi ska även arbeta aktivt med att förebygga brott."

Att känna trygghet i staden är viktigt för alla dess medborgare. Samtidigt är det viktigt att påpeka att otrygghet, brott och skadegörelse hänger tätt samman med sociala och ekonomiska problem. Därför bör arbetet med trygghet och säkerhet även vara kopplat till stadens sociala och långsiktiga arbete.

Trafik- och renhållningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Ulla Hamilton m.fl. (M), Jesper Svensson (FP) och Jonas Naddebo (C) med ett instämmande från ersättare Göran Oljeqvist (KD) enligt följande.

Säkerhetsarbetet bör inriktas mer på att garantera organisationens robusthet, minskad sårbarhet och att säkerställa verksamhetens uthållighet vid en påfrestning på det civila samhället samt garantera de åtaganden vi har gentemot anställda, förtroendevalda och medborgare ur ett arbetsmiljö- och kommunallags såväl som speciallagstiftningarnas (lag om skydd mot olyckor, säkerhetsskyddslagen, skyddslagen etc. samt regelverk som ISPS etc.) perspektiv.

Trygghetsplanen bör vara ett separat dokument som beskriver hur vi formar en trygg stad i världsklass medan säkerhetsprogrammet beskriver hur staden arbetar för att kunna garantera sitt åtagande gentemot sina intressenter.

I det säkerhetsprogram som nu är ute på remiss tydliggörs att staden har ambitionen att säkerheten ska vara decentraliserad på såväl ansvars-, genomförande- och kompetensnivå.

Stockholm har cirka 16 fackförvaltningar, 14 stadsdelsnämnder och inom Stadshus AB finns ett flertal helägda dotterbolag. Det råder ingen som helst tvivel om att ansvar och beslut inom detta område ska ligga på varje enskild förvaltning och dess direktör. Frågan är dock var kompetensen ska ligga?

I daglig drift omfattar säkerhetsarbetet många grenar så som egendomsskydd och fysiskt säkerhetsskydd (bevakning, lås, larm, tillträdeskontroll), brandskydd, skydd av enskild person, kontinuitetsplanering, katastrofåterställning, rese- och evenemangssäkerhet såväl som IT- och informationssäkerhet. I förekommande fall kan det även vara säkerhetskontroller av leverantörer, bakgrundskontroller vid anställningar och planering och genomförande av övningar. Dessa grenar omfattar såväl policysättning, kravställning, upphandling och utbildning som drift och underhåll. Att som programmet föreslår ha såväl säkerhetssamordnare, biträdande säkerhetssamordnare samt informationssäkerhetssamordnare på varje förvaltning med adekvat kompetens riskerar att medföra stora kostnader samtidigt som det är svårt att fylla dessa tjänster med utvecklande innehåll.

Det finns även områden där staden kan få stora samordningsfördelar genom till exempel att ha gemensamma system för upphandling och systematiska säkerhetsarbeten. Det finns en risk att detta fallerar om varje förvaltning sköter detta själv. Det är oftast bättre att vara en stor och kompetent beställare hos ett fåtal leverantörer än att vara en liten okvalificerad beställare hos många företag.

I säkerhetsarbetet kan i många fall även compliancearbete inkluderas så som interna utredningar vid misstanke om stölder, korruption eller andra whistle blower-relaterade ärenden. Detta bör även specificeras. Utvecklingen inom säkerhetsområdet sker mycket snabbt. Att bibehålla en uppdaterad kompetens både inom tekniker och metoder kräver en ständig fortbildning inom området och en god omvärldsbevakning.

Stockholms stad bör utvärdera att i SKL:s regi ha en kombinerad linje och matrisorganisation. Ett antal specialister som var och en är kontaktpersoner för olika förvaltningar men som har sitt specialistområde inom olika säkerhetsgrenar. På så sätt kan Stockholms stad bli en attraktiv arbetsgivare för säkerhetsmedarbetare.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP) enligt följande.

Det presenterade trygghets- och säkerhetsprogrammet känns aktuellt och relevant. På individnivå, gällande utbildningsnämndens ansvarsområde, är elevers upplevelse av trygghet och förutsägbarhet mycket viktiga faktorer. Det är bra att detta betonas i programmet.

På en mer samhällelig nivå då det gäller framtida krishantering, betonar programmet att det förebyggande arbetet ska stå i fokus och här har skolan en stor roll. Vi kan inte förutse vilka de framtida hoten och kriserna kommer att vara, men vi kan rusta våra framtida vuxna att ha förmågan att hantera dem. Därför behöver våra elever lära för framtiden och få de verktygen som krävs för detta i skolan.

Miljöfrågan nämns till relativt stor del i programmet, vilket är viktigt eftersom miljöhotet är ett av de mer betonade hoten i forskarvärlden då det gäller ”nya” hot som vår värld står inför. Medvetenheten samt åtgärderna kring detta behöver öka.

Slutligen har Miljöpartiets ledamöter tidigare önskat en enkel muntlig dragning, kanske med ett påhittat scenario som exempel, om hur utbildningsnämnden skulle aktiveras i en krissituation. En sådan dragning hoppas vi fortfarande på.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP) enligt följande.

Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar med följande tillägg.

Punkterna - att det skapas tillit till institutioner och människor, att människa miljö och egendom värnas, att samhällets funktionalitet även vid oönskade händelser stärks och att förmågan att upprätthålla grundläggande värden, demokrati, rättsäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter stärks är alla mycket intressanta.

Vi ser stora förändringar med urbanisering, klimatförändringar, att vi nått gränserna för ekosystemens utnyttjande och även ekonomisk instabilitet i världen. Vi anser att det krävs stora förändringar, en riktig omställning av samhället för att möta dessa utmaningar och kunna ge den trygghet och säkerhet vi vill ha för våra medborgare.

Vi måste bryta med vårt oljeberoende och kunna försörja befolkningen med lokaltillverkad mat. Vi måste stoppa eller åtminstone bromsa klimatförändringarna och vidta åtgärder för att kunna ta hand om de påfrestningar klimatförändringarna kommer att innebära. Vi kan inte fortsätta skövla grönytor som förser oss med ekosystemtjänster.

Medborgarna måste bli lyssnade till. Bland annat när det gäller planeringen av Stockholm så kan man inte avfärda de människor som lever i staden bara för att man

vill snabba upp alla processer. Demokrati tar tid och måste ges tillbörlig tid, annars skapar vi ett hårt och kallt samhälle.

Trygghet är när vi vet att vi lever i giftfria miljöer, när trafikavgaser och partikelhalter inte överskrider hälsovådliga gränser, när vi bor och lever i hälsosamma miljöer utan oönskat buller.

En social trygghet finns när vi tar hand om varandra och de sociala skyddsnäten fungerar. Det är inte buskar i vår närmiljö som ska rensas bort, utan människor som mår dåligt som vi bör ta hand om för att få trygghet. När vi motverkar ensamhet bland människor. När inte allmännyttan säljs ut och inte våra skattemedel används felaktigt inom vård skola och omsorg. När inte girighet och kortsiktiga vinstintressen får styra hur samhället utvecklas. När vi inte bedriver rovdrift på naturen och jordens resurser. När vi känner att vi kan lämna över ett gott samhälle till barn och barnbarn – Då kan vi känna oss trygga.

Stockholm har ännu en hel del arbete att genomföra.

Detaljsynpunkt avseende räddningstjänst

Det är inte så troligt att vi får ökad trygghet genom den stora samordningscentral för räddningstjänsten m.fl. funktioner som planeras vid Lindhagensgatan och då tvingas lägga ner befintliga mindre brandstationer. Mycket av centralisering ger en ökad sårbarhet i samhället. Utöver detta gör kostnader för det nya projektet och lokaler att driftsmedel urholkas vilket drabbar verksamheten.

Särskilt uttalande gjordes av Lillemor Samuelsson (V) och Anders Löwdin m.fl. (S) enligt följande.

Programmet utger sig för att beskriva ett förebyggande och ”proaktivt” arbetssätt för att skapa en ”trygg och säker stad”. Det är dock svårt att se hur programmet förtydligar uppdraget för stadens verksamheter.

I programmet sägs bl.a. att det förebyggande arbetet ska stå i fokus. Men inget i programmet beskriver hur staden ska arbeta utifrån den omfattande forskning som finns kring brotts- och skadeförebyggande arbete och de mycket starka samband som finns mellan ekonomisk ojämlikhet och brottslighet.

De viktigaste förutsättningarna för att skapa ett tryggt samhälle är integration och jämlikhet. I Stockholm ser vi en helt motsatt utveckling med ökande segregation och skillnader i levnadsvillkor för stadens invånare. Inget av detta anses tillräckligt angeläget för att mer än i förbigående belysas i ett trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholm.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation gjordes av Rosa Lundmark (V) och Magnus Dannqvist m.fl. (S) enligt följande.

1. Nämnden bifaller i huvudsak förvaltningens förslag till beslut
2. Samt därutöver anföras

I ett förebyggande trygg- och säkerhetsarbete är det lokala initiativet med områdesansvaret av stor vikt. Lokal kännedom och kontakter med lokala aktörer såväl offentliga som privata är grunden för ett effektivt arbete. Ett lokalt brottsförebyggande råd kan som samordningsfunktion fungera som informations- och aktionsorganisation för att möta problem i stadsdelsområdet. Sådana problem behöver inte nödvändigtvis vara av kriminell karaktär initialt utan handlar om intolerans, rasism eller andra hot mot demokratiska värden. För att stoppa vidare utveckling kan stadsdelen sätta in insatser tillsammans med andra aktörer i ett tidigt stadium för att stoppa vidare utveckling.

Ett effektivt brottsförebyggande arbete är baserat på ett väl avgränsat geografiskt område och bygger på lokal kunskap och lokalt engagemang i kombination med lokala aktörer och beslutsfattare. Studier visar att de brottsförebyggande råd (BRÅ) som har haft störst framgång är de som haft ledande politiker i styrelsen, t.ex. kommunstyrelsen presidium eller motsvarande. De har i ett tidigt stadium kunnat se utvecklingar och trender och därigenom med politiska medel, åtgärder och beslut kunnat åtgärda problemen. Det är även ur detta perspektiv viktigt att de som sitter i ett BRÅ har mandat att sluta avtal och göra överenskommelser med andra externa parter.

En annan ovärderlig resurs är våra medborgare i stadsdelsområdet, det är därför viktigt att man i trygghetsarbetet finner former för att engagera medborgare i exempelvis grannsamverkan, områdesarbete, föräldravandringar, föräldrautbildningar etc. Vi vill också understryka att vi instämmer i förvaltningens avslutande ord om att det är oklart hur programmet kommer att kunna styra säkerhetsarbetet och krisberedskapen hos det stora antalet privata utförare i området.

Farsta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Thereza Nordlund (V) enligt följande.

Det är oklart hur handlingsplanen kommer att leda säkerhetsarbetet inräknat krisberedskapen hos de verksamheter där kommunen är huvudman, men där uppgiften för verksamheten har överlämnats till privat utförare.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Eva Fagerhem m.fl. (S) och Carita Stenbacka Tenezakis (V) enligt följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Stadsdelsnämnden framför därutöver följande.

Det är oklart hur detta program kommer att styra trygghets- och säkerhetsarbetet inklusive krisberedskapen för de verksamheter där kommunen är huvudman men där uppdraget att driva dessa lagts ut på privata utförare. Det leverantörsperspektiv som programmet tar upp inskränks till att enbart omfatta underleverantörer till stadens egna verksamheter. Möjligheten för stadens myndigheter att värna om säkerhet och trygghet för alla som bor, verkar och vistas i staden påverkas givetvis av att stora delar av den kommunala verksamheten inte längre drivs i egen regi. Detta gäller i högsta grad även för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd. Stadens förmåga att ha översikt över hot, risker och sårbarheter blir givetvis mindre ju fler aktörer som driver de verksamheter som staden ansvarar för.

Vi efterlyser därför en utvecklad risk- och sårbarhetsanalys vad gäller samordningen av insatser som rör privat drivna verksamheter som finansieras av kommunala medel samt en strategi för hur säkerhetsfrågor ska föras in i de avtal som sluts med privata aktörer. Enligt dagens avtal måste staden ha en beredskap att ta över driften av verksamheter som är utlagda på entreprenad om entreprenören inte kan fullgöra sina åtaganden. Förslaget till säkerhetsprogram förbiser denna problematik.

Reservation anfördes av Johan Faxér (MP) enligt följande.

1. Att överlämna tjänsteutlåtandet som remissyttrande till kommunstyrelsen.
2. Att tillägga följande.

Det största hotet mot Stockholms befolkning och miljö är och förblir Forsmarks kärnkraftsanläggning. En allvarlig olycka i Forsmark skulle göra Stockholm obeboeligt för all framtid.

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram verkar dock uppehålla sig främst vid stadens egna verksamheter och syns endast i förbigående ta upp hur staden, för att eliminera eller minska risker och hot, också måste samverka med och påverka till exempel andra myndigheter och externa aktörer.

I väntan på sådana åtgärder är det naturligtvis viktigt att det finns en god organisation och att alla som arbetar i staden – även stadsdelsförvaltningarna och deras personal inom äldreomsorg, förskola med mera – är beredda och vet vad de kan göra för att minimera konsekvenserna när olyckan inträffar.

Det är oklart hur detta program kommer att styra trygghets- och säkerhetsarbetet inklusive krisberedskapen för de verksamheter där kommunen är huvudman men där uppdraget att driva dessa lagts ut på privata utförare. Det leverantörsperspektiv som programmet tar upp inskränks till att enbart omfatta underleverantörer till stadens egna verksamheter. Möjligheten för stadens myndigheter att värna om säkerhet och trygghet för alla som bor, verkar och vistas i staden påverkas givetvis av att stora delar av den kommunala verksamheten inte längre drivs i egen regi. Detta gäller i högsta grad även för Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd. Stadens förmåga att ha översikt över hot, risker och sårbarheter blir givetvis mindre ju fler aktörer som driver de verksamheter som staden ansvarar för.

Vi efterlyser därför en utvecklad risk- och sårbarhetsanalys vad gäller samordningen av insatser som rör privat drivna verksamheter som finansieras av kommunala medel samt en strategi för hur säkerhetsfrågor ska föras in i de avtal som sluts med privata aktörer. Enligt dagens avtal måste staden ha en beredskap att ta över driften av verksamheter som är utlagda på entreprenad om entreprenören inte kan fullgöra sina åtaganden. Förslaget till säkerhetsprogram förbiser denna problematik.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Reijo Kittilä (V) enligt följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Stadsdelsnämnden framför därutöver följande.

Det är oklart hur detta program kommer att styra trygghets- och säkerhetsarbetet inklusive krisberedskapen för de verksamheter där kommunen är huvudman men där uppdraget att driva dessa lagts ut på privata utförare. Det leverantörsperspektiv som programmet tar upp inskränks till att enbart omfatta underleverantörer till stadens egna verksamheter. Möjligheten för stadens myndigheter att värna om säkerhet och trygghet för alla som bor, verkar och vistas i staden påverkas givetvis av att stora delar av den kommunala verksamheten inte längre drivs i egen regi. Detta gäller i högsta grad även för Kungsholmens stadsdelsnämnd. Stadens förmåga att ha översikt över hot, risker och sårbarheter blir givetvis mindre ju fler aktörer som driver de verksamheter som

staden ansvarar för. Denna aspekt har heller inte beaktats i hittills gjorda upphandlingar.

Vi efterlyser därför en utvecklad risk- och sårbarhetsanalys vad gäller samordningen av insatser som rör privat drivna verksamheter som finansieras av kommunala medel samt en strategi för hur säkerhetsfrågor ska föras in i de avtal som sluts med privata aktörer. Enligt dagens avtal måste staden ha en beredskap att ta över driften av verksamheter som är utlagda på entreprenad om entreprenören inte kan fullgöra sina åtaganden. Förslaget till säkerhetsprogram förbiser denna problematik.

Särskilt uttalande gjordes av Catarina Agrell m.fl. (S) enligt följande.

Vi skulle önska en lite större diversitet i de möjliga problem dokumentet beskriver. Programmet nämner epidemier, terrorhot, omfattande elavbrott och kollapsande IT-system – till detta skulle man, kanske i synnerhet från perspektivet att bo på en ö, lägga till de påfrestningar klimatförändringarna kommer att innebära.

Vi tror att den sociala infrastrukturen är den enskilt viktigaste faktorn för att öka människors upplevelse av trygghet och säkerhet. Här vill vi särskilt lyfta upp vikten av tillit och förebyggande satsningar.

Det är mycket bra att trygghets- och säkerhetsprogrammet lyfter upp tillit som en central trygghetsfaktor. Det handlar om tillit människor emellan, men också om tillit till att samhällets institutioner fungerar. Vi vill särskilt betona vikten av att välfärdstjänster, som förskola och äldreomsorg, uppfyller människors behov och förväntan. På Kungsholmen återstår idag mycket att önska när det gäller kvalitén i hemtjänsten, vården på äldreboendena och i förskolan

Tillit människor emellan skapas genom möten och samarbete. Här finns en stor förbättringspotential när det gäller stadens, och stadsdelens sätt att stödja och underlätta för föreningslivet.

Det förebyggande arbetet är grundläggande för tryggheten. Belysning i parker och liv och rörelse på mörka platser är ett sätt att öka upplevelsen av trygghet och minimera rädslan för överfall och/eller våld.

Trygghets- och säkerhetsprogrammet skriver tydligt att staden ska arbeta proaktivt för att öka trygghet och förebygga brott. Det är viktigt att komma ihåg att trygghet inte skapas genom snabba akututtryckningar, utan att det krävs förebyggande samhällssatsningar på lite längre sikt. Vi vill idet sammanhanget lyfta upp fältassistenternas förebyggande arbete.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Shadi Larsson och Nicke Grundberg (MP) enligt följande.

1. anta förvaltningens förslag till yttrande
2. och därutöver anföra följande;

Förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram uppehåller sig främst vid stadens egna verksamheter och förbiser risker och hot med upphov längre bort. Vad händer om t.ex. Forsmarks kärnkraftsverk skulle ha en allvarlig olycka i samband med nordlig vind? Programmet behöver tydliga former för samverkan med regionala och nationella aktörer.

Det är utmärkt att planen är integrerad med det brottsförebyggande arbetet, men vi skulle vilja att den gör tydligare skillnad mellan åtgärder som minskar faktiska risker för oönskade händelser, och åtgärder som minskar rädsla för oönskade händelser.

Det är också utmärkt att alla förvaltningar (inklusive stadsdelsnämnder) skall genomföra årliga risk- och sårbarhetsanalyser (RSA). Vi anser dock att formuleringen ”utifrån identifierade risker och sårbarheter” är både för vag och samtidigt för begränsad. De största riskerna och sårbarheterna är de vi inte i förväg identifierat! Uppgiften bör vara att genomföra RSA för olika hypotetiska scenarion, dels för att identifiera specifika svagheter men också för att öka organisationens resiliens mot oförutsedda störningar.

Reservation anfördes av Hans Enroth (V) enligt följande.

1. Avslå förvaltningens förslag till yttrande
2. Och lämna följande yttrande som svar på remissen;

Trots talet om ett Stockholm i världsklass saknas nästan helt ett förebyggande perspektiv även om man talar om ett ”proaktivt fokus”. Man diskuterar inte den omfattande forskning som finns kring brotts- och skadeförebyggande arbete och de mycket starka samband som finns mellan social och ekonomisk ojämlikhet och brottslighet och den mycket starka relation som finns mellan brott och skador å ena sidan och tillgänglighet till alkohol å den andra.

Ett tryggare och säkrare Stockholm måste självklart utgå från ett förebyggande synsätt och baseras på åtgärder som stärker invånarnas tillit till samhället och minskar ekonomiska och sociala klyftor mellan människor. Fler arbeten framför allt till ungdomar, ett generösare bistånd och en effektivare restriktiv alkoholpolitik är exempel på åtgärder som skulle minska brottsligheten och skapa ett tryggare samhälle. Det utsända förslaget bör därför omarbetas i grunden.